

Erdészeti Lapok

Alapítva: 1862-ben

CLIV. évfolyam
2019. szeptember

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

www.oee.hu

A TARTALOMBÓL:

**ERDÉSZETI BIOENERGIA: MTA ETB ÁLLÁSFOGLALÁS
LÁTJUK-E AZ ERDŐTŐL A FÁKAT?
ERDŐMÉRNÖK A VADGAZDÁLKODÁSI FŐOSZTÁLY ÉLÉN
ERDÉSZETI SZAPORÍTÓANYAG JOGSZABÁLYVÁLTOZÁS
MIRE JÓ A SZARVASGENOM?
BEMUTATKOZIK AZ ÚJ FŐTITKÁR**

Megrendelhető!

Erdész emléktárgyak, egyesületi kiadványok az Országos Erdészeti Egyesülettől

Megrendelés a www.oee.hu honlapon elérhető *termékmegrendelő* alkalmazáson keresztül, vagy közvetlenül az OEE Titkárság megkeresésével lehetséges.

A megrendelt termékek személyesen az OEE titkárságán (1021 Budapest, Budakeszi út 91). vehetők át, vagy postai utánvétellel a megadott címre küldjük őket.

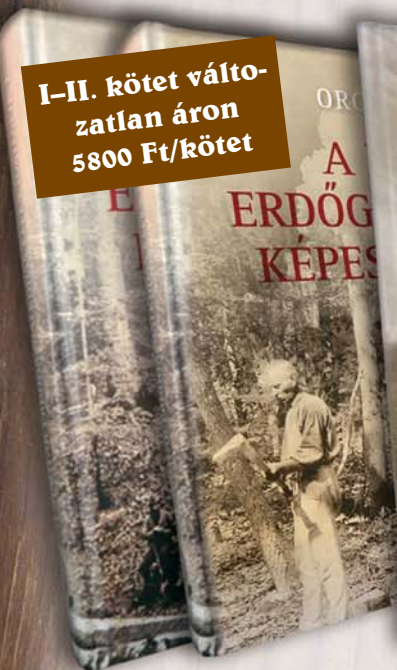
További részletekért látogasson el honlapunkra!

Várjuk megrendelését!

OEE Titkárság

A magyar erdőgazdálkodás képes története I–II–III. kötet

I–II. kötet változatlan áron 5800 Ft/kötet

Megjelent, megvásárolható!
III. kötet ára: 6500 Ft/kötet.

Az Országos Erdészeti Egyesület legszebb hagyományait folytatja, amikor útjára bocsátja dr. Oroszi Sándor erdőmérnök-erdészettörténész szerkesztésében a magyar erdőgazdálkodás történetét képekben megjelenítő, háromkötetes egyedi albumsorozatát.

Gyökerek és Lombok 12. kötet

Megjelent az Erdők Nemzetközi Napján, megrendelhető!

Megjelent Pápai Gábor legendás erdész életút riportsorozatának utolsó, befejező része.

Ár: 3500 Ft/kötet

Országos Erdészeti Egyesület ALMANACH I.

Ár: 3000 Ft/kötet

2019-ben megjelenik a helyi csoportokat, szakosztályokat bemutató II. kötet!

Az OEE történetét, szervezetét bemutató hiánypótló kétrészes kiadvány első kötete.

A teljes terméklista a www.oee.hu egyesületi honlapon érhető el.

Erdészcsillag kítűző

Egyedi ezüst tagsági jelvény, 15 mm-es átmérő, dobozba csomagolva.

Ár: 4300 Ft/db

Ár: 3500 Ft/db

A magyar állam összes erdőségeinek átnézeti térképe 1896

A híres Bedő-féle erdőterkép digitálisan felújított, kiváló felbontásban megjelenített, színes kivitelű, ófszet íves nyomással, B1-es méretben (98 x 63 cm) gyártott, műanyag kupakkal záródó papírhengerbe (tuba) csomagolt és címkével ellátott reprint kiadása.

A harmadik oldal

Pontosan hét évvel ezelőtt indítottuk útjára az Országos Erdészeti Egyesület sok éven át jól ismert, saját tulajdonú egyesületi, ágazati hírportálját, mely az aktuális híryananyagok közzététele mellett az Egyesület életének, tevékenységének, mindennapi működésének hatékony és korszerű megjelenítése volt a világhálón.

Az idő azonban halad, az információs technológiában elképesztő iramú lépésekkel robnak előre a fejlesztések, melyekkel egy a jelenben élő és a jövőt is szem előtt tartó civil szakmai szervezetnek, a lehetőségeihez mérten, lépést kell tartania.

Ezt tükrözi az OEE közösségi profiljának tavalyi elindítása vagy a legújabb, immár harmadik digitalizációs kezdeményezésünk, az országos léptékben is kiemelkedő könyvtári digitalizálás.

Emellett az utóbbi években az Országos Erdészeti Egyesület számos korszerű – sőt az Erdészeti Lapok régi önálló weblapja

és az erdészeti erdei iskolák honlapja esetében díjnyertes – weboldalt épített fel. Ezek honlapcsaládként tematikus tartalmakkal szolgálják a gyors és hatékony internetes kommunikációt az Egyesület programjai, tevékenysége terén, az Év fája mozgalomtól kezdve, az Erdei Vándortábor Programig.

Eljött az idő, hogy a leglátogatottabb weboldalunk az oee.hu központi honlap is teljes egészében átalakuljon, s ha új köntösbe is öltözve, de megőrizze a korábbi működés során bevált funkciókat.

Több hónapos fejlesztői munka után – mely során a háttérműködés is megújult – immár a harmadik generációs egyesületi honlapot indíthattuk június végén útjára, korszerű, de hagyományos értékeinket is közvetítő portálrendszerű arculattal, jól áttekinthető, letisztult és felhasználóbarát szerkezettel, funkciókkal, tartalmakkal, és ami a legfontosabb: okoseszközökre is optimalizálva.

Reméljük, hogy az új honlap beváltja a fejlesztők reményeit, s továbbra is hatékonyan szolgálja majd az erdész szakmát, az Egyesület tagságát, annak céljait, programjait, az erdészeti ágazat gyors és aktuális webkommunikációját. Ehhez pedig mindenkinek jó böngészést kívánunk!

Nagy László
főszerkesztő

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület
havonta megjelenő folyóirata

CLIV. évfolyam

9. szám (szeptember)

A kézirat lezárva: 2019. szeptember 6.

A címlapon: Médeia könnycseppjei...

Fotó: Nagy László

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE:

HARASZTI GYULA

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:
dr. Csóka György, Duska József,
Elmer Tamás, dr. Gribovski Zoltán,
Kiss Csaba, Lomniczi Gergely, Puskás Lajos,
dr. Schiberna Endre, Sipos Sándor,
Szentpéteri Sándor, Wisnovszky Károly

SZERKESZTŐSÉG:

1021 Budapest, Budakeszi út 91.

Telefon: 06 (1) 201-6293

Mobil: 06 (20) 330-3462

e-mail: erdlap@oee.hu

www.oee.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület,
1021 Budapest, Budakeszi út 91.

Levél cím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91.

FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER** elnök

Tördelészerkesztő: Balog Zoltán

Olvasószervező, nyelvi korrektor:

Macsikásy Zsuzsa

Nyomdai munkák:

Pharma Press Nyomdaipari Kft., Budapest

Felelős vezető: Fabók Dávid ügyvezető

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást a
lappal kapcsolatban az Egyesület ad.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyil-
vántartásba vesszük. A cikkek, írások nem
feltétlenül azonosok a szerkesztő vélemé-
nyével, azok tartalmáért mindenkor a
szerző felel. Honoráriumot megegyezés-
sel csak felkért írásként,
illetve grafikai munkáért fizetünk.

ISSN 1215-0398

A tartalomból:

Koren Bence:

GNSS-eszközök pontosságának összehasonlítása278

Dr. Mátyás Csaba, Dr. Tolvaj László:

MTA ETB állásfoglalás az EASAC ajánlásáról az erdészeti
bioenergia ügyében281

Balogh Ákos, Nagy Frigyes Vince:

Látjuk-e az erdőtől a fákat?284

Erdész kitüntetettek az államalapítás ünnepe alkalmából288

Nagy László:

Erdőmérnök a Vadgazdálkodási Főosztály élén292

Dr. Orosz László: Mire jó a szarvasgenom?293

Farkas Pál:

Változások a hazai erdészeti szaporítóanyag termelés és
kereskedelem szabályozásában295

Lajtos János, Sipos Sándor:

„Üzemtervezői” szakmai nap Gemencen.....296

Sipos Sándor:

Főmérnöki értekezés Karapancsán299

Bódis Pál:

Erdőgazdálkodás és erdőkezelés Natura 2000 területeken300

Elblinger Ferenc: A dendrománia és a Pörbolyi Titán301

Nagy László:

Új főtítkárr irányítja a Titkárság munkáját302

Az Országos Erdészeti Egyesület Titkársága – 2019.....303

Urbán Pál:

A Rimaszombati Erdőgazdaság vendégei voltunk304

Zétényi Zoltán:

Vendégségben az Erdészeti Lapok306

Seres Petra, Fűr Tamás:

Baranyában jártak a zalai erdészek308

Dr. Folcz Ádám:

A soproni erdészek Vas megyében309

Gombási Mónika, Stubán Zoltán:

Közjóléti szakmai nap a Farkasgyepői Erdészetenél310

Dánfy László Andor, Bognár Gábor:

Ezer lépcső Somogyban311

GNSS-eszközök pontosságának összehasonlítása

Koren Bence – fahasználati műszaki vezető, EGERERDŐ Zrt. Parádfürdői Erdészet

A műholdas helymeghatározás mára megkerülhetetlen lett az erdészeti munkák során, ráadásul bizonyos esetekben jogszabály írja elő az érintett határok 5 méter pontosságú kijelölését. De mégis milyen pontosságot várhatunk el a használatban lévő eszközeinktől? És milyen új lehetőségeink vannak a helymeghatározásban? Ezekre a kérdésekre kerestem a választ.

Kezdjük is a navigációs rendszerek áttekintésével! A köznyelvben teljesen elterjedt GPS mozaikszó az amerikai „Global Positioning System” rövidítése, és hivatalosan csak az amerikai rendszert jelöli.

Az orosz GLONASS rendszerben 2007-ben szüntették meg a civil felhasználásra vonatkozó korlátozásokat, és újabban már használható az európai Galileo és a kínai BeiDou helymeghatározó rendszere is.

A GNSS, azaz „Global Navigation Satellite System” megnevezés foglalja magában az összes műholdas helymeghatározó rendszert. A négy legnagyobb rendszerben jelenleg az *1. táblázatban* látható számú műhold üzemel.

Látható, hogy a GPS mellé a GLONASS-műholdak bevonásával, majdnem megkétszereződött a használható műholdak száma. Az újabb eszközök, amelyek a Galileo és a BeiDou jeleit is fogják, ismét megkétszereztek a navigációba bevont műholdak számát, aminek nagy jelentősége van a helymeghatározás gyorsaságában és pontosságában!

A műholdak különböző frekvenciákon folyamatosan jelet sugároznak a Föld felé, a GNSS-vevők ezekből az adatokból állapítják meg az egyes műholdaktól való távolságukat, majd legalább három műhold jelét fogva, háromszögeléssel megállapítják a saját helyzetüket.

A műholdak két frekvencián sugároznak jelet, de csak az egyik frekvencia fogható civil használatra, a másik katonai célokra van korlátozva. Ezt a korlátozást oldották fel a közelmúltban

a GPS és a Galileo műholdjaira, ezzel új területet nyitva a „dual frequency”, azaz a kétfrekvenciás vevőegységeknek. A módszer lényege, hogy az egy műholdról származó, két külön frekvenciájú jelből jobban ki lehet szűrni a műhold és a vevőegység közötti torzító hatásokat (pl. légköri jelenségek, épületek, fák) ezzel növelve a helymeghatározás pontosságát.

A továbbiakban áttérek a Parádfürdői Erdészet területén elvégzett vizsgálatomra, amelynek során 5 db különböző GNSS-vevőeszközt teszteltünk a pontosságuk meghatározásához. Az eszközök a következők voltak:

- **Topcon Hiper SR:** professzionális, földmérésekhez használt GNSS-vevő, ezt használtuk a referenciamérésekhez;
- **Hi-Target Qmini:** terepi adatrögzítő eszköz, GPS- és GLONASS-vevővel;
- **Trimble Juno 3B:** terepi adatrögzítő eszköz, csak GPS-vevővel;
- **Huawei P9:** mobiltelefon, saját GPS- és GLONASS-vevővel;
- **Navilock BT-821G:** okostelefonhoz kapcsolható, külső bluetooth GNSS-eszköz, GPS- és GLONASS-vevővel;
- **Xiaomi Mi8:** mobiltelefon, saját GPS-, GLONASS-, BeiDou- és Galileo-vevővel, egyben kétfrekvenciás GNSS-vevő.

A méréseket 4 külön helyszínen végeztük, amelyek a domborzat és a faállomány szerint lettek kiválasztva, a következők szerint:

1. lucfenyves, domborzat által nem takart;
2. bükkös, É-i kitettség;

3. tölgyes, D-i kitettség;

4. faállomány nélküli, domborzat által nem takart.

A mérésekhez mind a négy helyszínen egy egyenes szakaszt jelöltünk ki (tereptől függően 70–120 m hosszban), amelyek végpontjait karóval megjelöltük, és januárban, még lombfakadás előtt felmértük a Topcon műszerrel. A Topcon adatai szerint a mérés nyílt terepen pár cm-en belüli pontosságú volt, míg zárt faállomány alatt kb. 10–20 cm. Az így felmért egyenes szakaszokat tekintettem a továbbiakban etalonnak, ehhez viszonyítottam az összes többi mérés pontosságát.

A többi GNSS-vevővel a karókkal jelölt egyenes szakaszokon, egyenletes tempóval végigsétálva rögzítettem az útvonalakat úgy, hogy az eszközök 1–3 méterenként rögzítettek töréspontokat. Az adatok rögzítéséhez a Hi Target és a Trimble eszközökön Digiterra Explorer-t használtam, a többi Androidos eszközön pedig a Locus GIS alkalmazást.

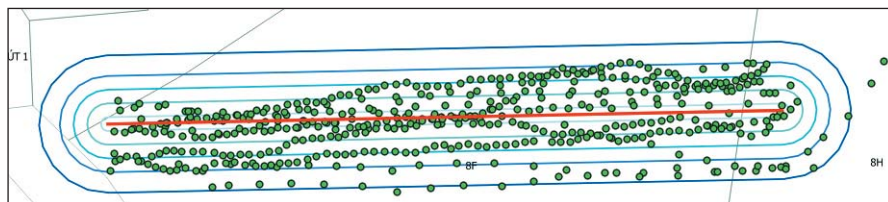
A méréseket lombfakadás előtt januárban, majd lombfakadás után május–júniusban végeztük. Összesen 157 db útvonalat rögzítettünk a különböző helyszíneken. A körülmények miatt nem tudtam minden mérés alkalmával használni az összes eszközt, pl. a Xiaomi júniusban került beüzemelésre, de addigra a Hi Target az érintőképernyő hibája miatt alig volt használható. A mérések elvégzésében segítségemre voltak *Hoffner Tamás*, *Lakatos Bence* és *Vajda Márton* kollégáim, ezúton is köszönöm a segítségüket.

Az adatfeldolgozás során a QGIS programban kinyertem a nyomvonalak töréspont-koordinátáit, és a referenciaméréstől való távolságuk szerint (a referencia nyomvonalra adott távolságú övezetet szerkesztve) a következő csoportokba soroltam őket: 0–1 m; 1–3 m; 3–5 m, 5–10 m és 10+ m. A továbbiakban azt vizsgáltam, hogy a rögzített töréspontok milyen arányban tartoznak az egyes csoportokhoz.

A teszt során nem volt célom, hogy teljesen azonos körülmények között végezzem a méréseket, csupán azt vizsgáltam, hogy egy tetszőleges időben elvégzett határkimérés során milyen

1. táblázat

Rendszer neve	GPS	GLONASS	Galileo	BeiDou	Összesen
Műholdak száma	31	24	22	39	116

1. ábra. Zöld: GNSS által mért töréspontok; piros: a ténylegesen bejárt útvonal; kék vonalak: etalontól mért övezetek

mértékű pontossággal számolhatunk. Az adott pillanatban fogható műholdak száma, a műholdak aktuális elhelyezkedése, vagy akár egy napkitörés is befolyásolhatja a mérési pontosságot, ezeket nem vettem figyelembe. Az időjárási körülmények hasonlóak voltak, végig tiszta idő volt a mérések során.

Mérési eredmények

Fedettség: A kiértékelés során kiderült, hogy néhány mérés különös eredményt hozott, elsősorban a lucfenyvesben: egyik alkalommal a Hi Target volt elég pontos, a Navilock pedig „megtévedt”, a következő alkalommal pedig pont fordítva, a Navilock hozta a pontos méréseket, a Hi Target pedig a pontatlanokat.

Nyílt terepen az összes eszköz nagyon jól teljesített: 80–90%-ban 3 méteren belüli pontosságot hoztak, az 5 méternél nagyobb eltérés nem volt jellemző. Ez alól volt kivétel az egyébként jól teljesítő Hi Target, ami az egyik alkalommal a legpontatlanabb eredményt hozta, és egy rövid ideig 5–7 méter közötti eltérésekkel is mért.

Kitettség: Az északi és déli kitettségek azért lettek külön vizsgálva, mert

elméletileg az adott helyről látható műholdak száma eltér: mivel az északi féltekén helyezkedünk el, logikus, hogy a műholdak egyenletes elhelyezkedése miatt, tőlünk déli irányba több műhold látható, mint tőlünk északra. Egy meredek északi kitettséggű hegyoldal ezért több műholdat takar ki, mint egy hasonló, de déli kitettséggű. Bár az elemzésből egyértelműen kiderült, hogy déli kitettségekben pontosabb mérések születtek, ez nem lehet csak a domborzat hatása: az északi oldalban a zárt bükkös faállomány megítélés szerint nagyobb pontatlanságot okozott, mint a hegy által kitakart pár műhold. Pont a fentiek miatt viszont ez a helyszín kulcsfontosságú: az az eszköz, ami még az északi kitettséggű, zárt bükkösben is pontosan mér, az bárhol máshol is biztosan megállja a helyét!

Az egyes GNSS-vevők erdészetbeni vonatkozású értékelése

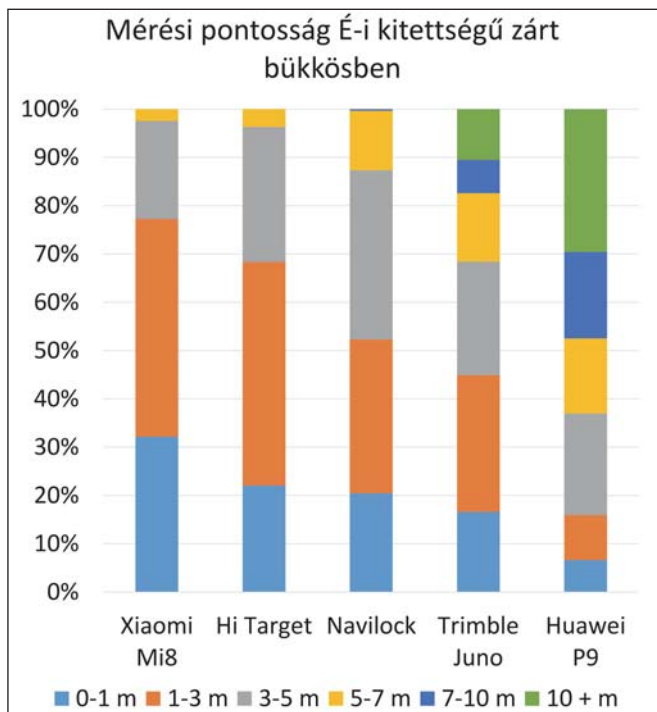
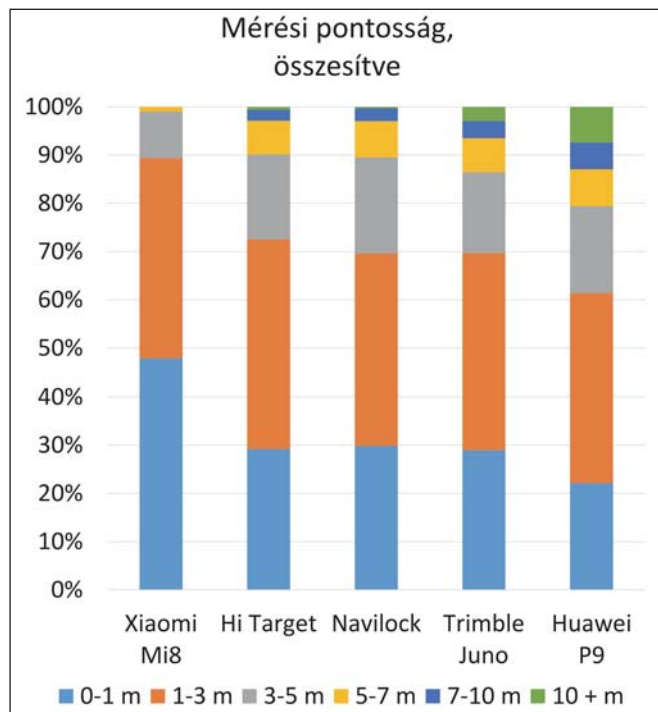
Xiaomi Mi8: A legújabb technikai újítások meghozták az eredményüket: a GPS (amerikai), GLONASS (orosz), Galileo (európai) és BeiDou (kínai) műholdak jeleinek együttes vétele meg-

sokszorozza az adott helyről látható műholdak számát, és valószínűleg a kétfrekvenciás jellevő is hozzáad a pontossághoz. A Xiaomi okostelefon minden helyszínen a legpontosabbnak bizonyult a vizsgáltak közül. Az erdészetbeni jogszabályban elvárt 5,0 méteres pontosságot az esetek 97%-ában még zárt faállomány alatt is elérte, ami kimagasló. További előnyei, hogy a sok műholdjal miatt észrevehetően hamarabb talál fix pozíciót a többihez képest, valamint, hogy a mérésekhez nem kell még egy „kütyü”, elég a telefonunkat magunkkal vinni.

Hi-Target Qmini: Az erdészetben elvárt 5 m-es pontosságot a mérések több, mint 90%-ában elérte, még zárt faállományban is. A mérések megbízhatóak, mindenképpen alkalmas erdészetbeni felmérésekhez. Sajnos az utolsó mérésekben már nem tudtam használni az érintőképernyő hibája miatt.

Navilock BT-821G: Nyílt terepen nagyon pontos, zárt faállományban a mérések 12%-ában mért 5 méternél nagyobb hibával, ami véleményem szerint még elfogadható az erdészetben. Az árát is figyelembe véve kimagaslik a mezőnyből, hátránya, hogy csak okostelefonnal együtt használható.

Trimble Juno: Az eszköz csak az amerikai GPS-jeleket veszi, ami meg is látszik a teljesítményén: többnyire pontos, de amikor épp kevés műholdat „lát”, előfordulnak 10 méternél nagyobb eltérések is, ezért erdészetbeni alkalmazása megfontolandó.

2. ábra. Az egyes eszközök mérési pontossága

Balról jobbra: Xiaomi Mi8; Hi Target Qmini; Navilock BT-821G

Huawei P9: Nyílt terepen elég pontos, de zárt faállomány alatt nagyon megnő a pontatlansága. Meg merem kockáztatni, hogy hasonló pontosságúak az ebben a kategóriában kapható GPS + Glonass vevős okostelefonok is. Alapvető tájékozódáshoz tökéletes, de felméréshez nem ajánlatos.

Egyéb észrevételek: Adódott egy alkalom, amikor sikerült egy Huawei P10 telefont is mérni. Ez a készülék annyiban különbözik a Xiaomi Mi8-től, hogy bár ugyanannyi műholdat lát, de csak egy frekvencián veszi a jeleket. A mérés eső után, erősen felhős időben történt, ezért az összehasonlításba nem vontam be, de a tapasztalatok érdekesek voltak.

A Huawei P10 zárt bükkösben és nyílt terepen 60 és 80%-ban mért 5 méteren belül, míg a Xiaomi Mi8 ugyanezt 99–100%-ban teljesítette, a különbség tehát észrevehető volt. A kétfrekvenci-

ás GNSS-vevő mindenképpen jobban teljesített, ugyanazt az eredményt hozta, mint tiszta időjárási körülmények között. Az sajnos még nem derült ki,

hogy a Huawei P10 tiszta égbolt alatt mennyivel teljesítene jobban.

Fontos megjegyezni, hogy a GNSS-vevők nemcsak a faállomány, az épületek, vagy a domborzat takarására érzékenyek: a kezünkkel közvetlenül

eltakarva is méterekkel romolhat a pontosság. Éppen ezért pl. zsebben, vagy hátizsákban tartva sem érdemes mérést végezni, igyekezzünk mindig szabadon tartani a készüléket!

Néhány helymeghatározásban használt szoftver visszajelzést ad az aktuális mérési pontosságról, például PDOP-értéket, vagy méterben megadott hibahatárt mutat. Ezekre az értékekre a műholdak számából, állásából, a jel-erősségből tud következtetni a szoftver, és az a tapasztalat, hogy nem tudják jól megállapítani a pontosságot. Pl. jónak számító 1,6-os PDOP-értéknél is előfordulnak 5–10 méteres hibák, és 4,0 méterre becsült pontosságnál előfordul, hogy valójában csak 1–2 méter az eltérés. Ezeket a közelítő értékeket inkább a helymeghatározás kezdetén

Összefoglaló táblázat az eszközökről

Eszköz	Átlagosan elért pontosság					Bruttó ár, nagyságrendileg	Vásárlás éve
	0-1 m	0-3 m	0-5 m	0-7 m	0-10 m		
Xiaomi Mi8	48%	89%	99%	100%	100%	95 000 Ft	2019
Hi Target	29%	73%	91%	97%	99%	225 000 Ft	2015
Navilock	30%	70%	90%	98%	100%	35 000 Ft	2018
Trimble Juno	29%	70%	87%	94%	97%	245 000 Ft	2017
Huawei P9	22%	61%	79%	87%	93%	90 000 Ft	2017

érdemes figyelni, mert ezekből kiderül, hogy az adott készülék talált-e már elég műholdjelet, elérte-e a szokásos mérési pontosságát.

Felhasznált irodalom:
<https://www.wikipedia.org>

Légi térképezéssel az erdőterületek védelméért

A nagy területű erdőgazdálkodás során a környezetvédelmi és természetvédelmi szempontok miatt is nagy mennyiségű térbeli adatra van szükség, aminek beszerzése nehéz és időigényes feladat. Ebben segít a légi felvételeket térképpé alakító légi távérzékelés, a megfigyelés részletes és nagy területen gyorsan bevethető módszere.

Az inváziós, nem őshonos növények nagymértékben veszélyeztetik a biológiai sokféleséget. Az erdőkezelőknek pontos és időszerű térbeli információkra van szükségük ahhoz, hogy lokalizálni tudják a kis kiterjedésű fertőzéseket, mielőtt azok túlságosan elterjednek, és hatékonyan tudják kezelni azokat. A térinformáció kritikus fontosságú az invazív növénykezelési

stratégiák kialakításához és végrehajtásához.

A Mecsekerdő Zrt. azzal a céllal vett részt 2017 őszétől a RED FAITH nevű horvát–magyar projektben, hogy a levegőből történő felvételezéssel olyan tematikus adatokat, térképeket állítson elő, amelyek több szempontból elemezhető képet adnak a kezelt erdőterületek minőségéről, ezzel segítve a megalapozott döntéseket.

A nyáron zárult projekt a Mecsekerdő által kezelt állományok közel harminc százalékát érintette. A felmérések európai szinten is kiemelkedő, legmodernebb technikai eszközök használatával valósultak meg.

A légi adatfelvételezés két részre lett osztva a projekt tervezése során. Az egyik a téli időszakra koncentrált, amikor lombmentes állapotban légi lé-

zerszkennelt és digitális mérőkamerás felvételek készültek. A másik repülési kampány a nyári időszakra esett, amikor az egyes fafajok elkülönítéséhez optikai szenzorokkal készültek felvételek a célterületekről.

A kiértékelési folyamat is számos kihívást rejt, hiszen a felvételeken a tematikus tartalom meghatározása jelenleg nem tekinthető automatizmusnak. Az adatok pontos és megbízható feldolgozása jelentős szakértelmet, valamint speciális képfeldolgozási rendszereket, és nagy számítási kapacitású hardverek alkalmazását igényli.

A felvételek nyers adatai, és a részben feldolgozott adatok egyedi kérésre elérhetőek lesznek természetvédelmi, oktatási, hatósági szervezetek számára.

Forrás: MECSEKERDŐ Zrt.

MTA ETB állásfoglalás az EASAC ajánlásáról az erdészeti bioenergia ügyében

Tényleg tévedés volna, hogy jobb fával fűteni, mint szénnel?

Az EU határozata szerint a klímaváltozás lefékezése érdekében a szén-dioxid-kibocsátást minden gazdasági ágazatban azonnal csökkenteni kell, és 20 éven belül komoly eredményt kell elérni. Az EASAC ezt a célt a tűzifa szénnel, illetve szénhidrogénnel történő kiváltásával kívánja elősegíteni.

Véleményünk szerint a Tanács az EU döntését szűken értelmezve, több egyéb (pl. ökológiai, környezetgazdasági és szociális) szempontot figyelmen kívül hagyva jutott el megállapításaihoz. Bár a közlemény az európai akadémiák nevében értékel, de globálisan tapasztalható trendeket vesz figyelembe, amelyek nem általánosíthatók Európa egészére. Emellett a sajtóközlemény kényszerű rövidsége miatt több félreértelmezhető megállapítást tartalmaz. A nyilvánosságra

hozás előtt célszerű lett volna a szöveget erdészeti szakmai körökkel egyeztetni.

Az MTA állásfoglalásában a megjelent magyar nyelvű sajtóközleményre korlátoztuk véleményünket. Kiemelten foglalkoztunk a laikus olvasóban esetlegesen felmerülő kétegyekkel, melyeknek komoly közvélemény-befolyásoló és szakpolitikai következménye lehet.

Véleményünkben csak a tűzifa-felhasználásra tértünk ki, nem érintjük a fenntartható (tartamos) erdőgazdálkodás és faipar általános kérdéseit. Álláspontunk természetesen mindenekelőtt a magyarországi viszonyokra vonatkozik. Az állásfoglalást az *Erdészeti Lapok*ban megjelent hozzászólások, valamint az MTA Erdészeti Tudományos Bizottság vitaülése, és további szakértői véleményezések alapján összeállította:

Mátyás Csaba

Az MTA Erdészeti Tudományos Bizottság állásfoglalása

A sajtóközlemény legfontosabb vitatható megállapításai (vastagon szedett idézetek) a következők:

„Tévedés, hogy jobb fával fűteni, mint szénnel. Ha eseti elbírálás nélkül fára, biomasszára cseréljük a szenet, a kőolajat és a földgázt, azzal tovább növeljük a légkörbe kerülő szén-dioxid mennyiségét.”

A közlemény nem tesz különbséget az erdei biomassza és a fosszilis eredetű tüzelőanyag felhasználása között. A két CO₂-forrás közötti óriási különbség ugyanis nemcsak abban nyilvánul meg, hogy az erdőből származó biomassza esetében annak újratermelésére Európában törvény kötelezi a gazdálkodót, hanem ennél sokkal fontosabb, hogy a *fosszilis eredetű tüzelőanyag használata olyan szén-dioxidot bocsát a légkörbe, amely sok tíz- vagy százmillió éven keresztül nem volt jelen az atmoszférában!* A biomasszából felszabaduló szén-dioxid viszont a folyamatos földi szén-körforgalom része.

„Karbonsemleges, megújuló energiahordozónak minősítik az erdőkből származó biomasszát. Ez [...] kényelmes leegyszerűsítés. Hosszú távon igaz, hogy a fa és más erdei biomassza elégetése nyomán felszabaduló szén-dioxid eltűnik a légkörből, ahogy a fejlődő növényzet felhasználja, de legjobb esetben is évtizedek szükségesek hozzá, ám a döntéshozók ezzel valószínűleg nincsenek tisztában.”

Az erdőgazdálkodásban a törvény által előírt „tartamoság” (azaz fenntarthatóság) *nem* időbeli folyamat, hanem egy meghatározott kiterjedésű erdőtömb *tervezetten fenntartott állapot*. A szénkörforgalom folyamatosságát ezért a hosszú időtáv mellett a területi kiegyenlítés valósítja meg. Az EASAC-vélemény viszont arra épít, hogy az elégetés helyett az erdőben hagyott faanyag lebomlása és szén-dioxid-kibocsátása a figyelembe vett rövid időtartam (20 év) alatt nem érvényesül. Magyarázat hiányában a laikus olvasóban felmerülhet, hogy az erdőben hagyott szerves anyag végleges megoldás, holott szénkészlete a lebomlás során később ugyanúgy visszakerül a légkörbe és ezzel többlet-

kibocsátást okoz. A természetes lebomlás időeltolódása csak évtizedes mértékű, tehát a mostani generáció életében bekövetkezik.

„Terjed az a szemlélet, amely az erdőkben és a biomasszában a fosszilis energiahordozók helyettesítőit látja...”

Közismert, hogy a legtöbb európai országban az energiaigénynek csak töredékét fedezheti az energia célú erdészeti biomassza. Magyarországon (és a legtöbb európai

Információk az állásfoglalás hátteréhez

Az Európai Akadémiák Tudományos Tanácsadó Testülete (EASAC) 2017-ben készítette el „Az EU erdeinek sokoldalú hasznosítása és fenntarthatósága” című tanulmányát ^(URL 1.). A tanulmány egyes szempontjainak kihangsúlyozására 2018. június 15-én sajtóközleményt adtak ki „Az Európai Akadémiák Tudományos Tanácsadó Testülete (EASAC) állásfoglalása az erdészeti bioenergia és a karbonsemlegesség kérdéséről” címmel ^(URL 2.). A dokumentum magyar nyelven szerkesztett változata, amely 2018. július 24-én jelent meg MTA honlapján ^(URL 3.), „Tévedés, hogy jobb fával fűteni, mint szénnel” címet kapta. Az állásfoglalás alapjául szolgáló sajtóközlemény az *Erdészeti Lapok* 2019 januári számában olvasható.

Az MTA Agrártudományok Osztálya Erdészeti Tudományos Bizottsága 2018. szeptember 20-i ülésén vitatta meg az EASAC sajtóközleményét, és *Somogyi Zoltán* tájékoztató előadását követően úgy döntött, hogy annak tartalmáról szakmai vitát nyit az *Erdészeti Lapok*ban.

A „disputát” az *Erdészeti Lapok* 2019. januártól május hónapig folytatólagosan közölte. Ezt követően a Bizottság 2019. június 19-én tartott ülésén felkérte Mátyás Csabát egy összefoglaló állásfoglalás elkészítésére. A szakértői vélemények alapján javított anyagot a Bizottság elektronikus körözés útján elfogadta.

országban) ennek aránya a jövőben sem haladhatja meg a 10–15%-ot, vagyis csak részleges helyettesítésről lehet szó.

Jelenleg az európai erdőkben a fakitermelési lehetőségek jelentős részét nem használják ki. Hazánkban a kitermelhető fakészlet közel egyharmadát hagyjuk az erdőben. Ez a mennyiség az erdőben lebomlik, a fában tárolt energia az energianyerés számára elvész. Helyette pedig jórészt fosszilis energiaforrásokat használunk, ami pótlólagos szénkibocsátással jár. A jelenlegi helyzetben tehát sokkal inkább fosszilis energiahordozóval helyettesítjük a ki nem használt biomasszaforrásokat, nem pedig fordítva.

„Egy egység villamos energia előállítása erdei biomasszából több szén-dioxid-kibocsátással jár, mintha az erőműben szénen égettünk volna...”

Tévesnek tartjuk azt a megközelítést, amely az energiahordozókat csak az energianyerés hatékonysága alapján vizsgálja, figyelmen kívül hagyva az alkalmazott, a termelési/kitermelési technológiát, szállítást, felhasználást és hulladékkezelést is magában foglaló teljes életciklus fázisainak szénegyenlegét. Ezenkívül nem az előállítás hatékonysága az egyetlen szempont, amelyet az energiaforrások közötti választás során figyelembe kell venni, gondoljunk csak a nyersanyag hasznosítással járó légköri, vízkészlet és talajterhelésre, az ökológiai, tájképi, valamint szocioökonómiai hatásokra.

„Ha ehhez most kivágjuk a fákat [...], akkor a fa elégetésével járó kibocsátáshoz ráadásul [...] a kitermeléssel az erdők széntároló kapacitását is feláldoztuk...”

Ez a megállapítás a széntárolást olyan faállományokra vonatkoztatja, amelyeket kifejezetten tűzifatermelés céljából vágtak ki, felújulás biztosítása nélkül. A széntároló kapacitás feláldozása ilyen esetben *erdőtirtásnak* minősül, amit Európa és a fejlett világ egyetlen országában sem engednek meg az erdőtörvények.

„Törlesztenünk kell a »szénhitelünket«...”

Európai országokban az erdőtörvény előírja az erdők tartamos kezelését, szabályozza a kitermelést és a felújítást. A tartamos kezelés a szénmegkötés szempontjából elméletileg legalábbis szénsemleges helyzetet, de inkább pozitív éves szénegyenleget tart fenn. A fás biomassza természetese egy ciklikus folyamat, amelyben a szén körforgásban van, míg az összehasonlításként szolgáló módzatokban többlet szénkibocsátásról van szó. A szénhitelfelvétel mértéke a vizsgált időtávtól függ, egyébként kérdéses, hogy egyáltalán beszélhetünk-e szénhitelfelvételről.

„Csak olyan projektek minősüljenek megújulóknak, amelyek »szénhiteltörlesztési« periódusa egy évtized vagy még rövidebb...”

A javaslat a rövid és extrém rövid vágásfordulós faültetvényeket helyezné előtérbe, amelyek esetében a tartamosság ökológiai feltételei (pl. biodiverzitás fenntartása, egyéb szolgáltatások) sérülhetnek, de a szénsemlegesség is eseti vizsgálatot igényelhet. A speciálisan faaprítékot termeszto biomassza-ültetvények „szénhiteltörlesztése” csak az ökológiai és környezetgazdasági feltételek figyelembevételével ítéltethető meg. Ezzel a megközelítéssel az EASAC álláspontja eljelen-tékteleníti azt a tényt, hogy az erdei biomassza esetében a „törlesztés” legalábbis lehetséges, míg a helyettesítésül felhasználható fosszilis energia esetén törlesztésül megint csak a korlátozottan megvalósítható erdőtelepítést javasolják.

A fenti feltétel egyébként azért is abszurd, mert számos, ma megújulóknak tekintett energiaforrás (pl. napelemek, szél-erőművek) esetén sem térül meg az azok gyártásába és telepítésébe befektetett energia ilyen rövid idő alatt (mert az ún. EROI 10 évnél magasabb). Ez az állítás tehát nemcsak a biomasszát, hanem a legtöbb egyéb megújuló energiaforrást is diszkvalifikálná.

„Sok múlik azon, milyen módszerekkel és milyen célra termeljük ki az erdőt. Például a faanyag széntároló kapacitása megmarad, ha épületfaként hasznosítjuk...”

Nem vitás, hogy a megtermelt fa elsősorban valóban nem a kazánba – hanem a faiparba való. A kitermelt faanyag ipari felhasználású hányadának további növelését kell előmozdítani, új technológiákkal. Bár a fatermékek teljes életciklus-elemzés alapján kimutatott szénsemlegesége nem minden esetben teljesül, viszont a faanyag *anyaghelyettesítési potenciálja* így is kedvezőbb, mint bármilyen más anyagból készült hasonló termékeké, különösen az extrém nagy anyagigényű építőipar területén. A *széntárolási potenciál* pedig kiegészíthető, növelhető a faanyag kaszkád rendszerű újrahasznosításával. Az energetikai hasznosítás a sor legvégén kerülhet előtérbe, jó esetben sok évtizeddel azután, hogy a faanyagot kitermelték. A tűzifa-felhasználás értékelése során ezeket a szempontokat is figyelembe kell (kellett volna) venni.

Összefoglalva

Az EASAC-sajtóközlemény, és az *Erdészeti Lapok*ban megjelent „tűzifavita” elsősorban nem tudományos, hanem (szak)politikai kérdéssről szól.

Azt a közlemény is elismeri, hogy hosszú távon karbonsemlegesnek tekinthető a fa égetése. A gond az életút hosszával van; rövid távon tekintve, kétségtelenül nem megújuló energiaforrásról van szó, amennyiben a szénmérleget egy nemrég felújított erdőrézlet esetében vizsgáljuk. Az erdőgazdálkodás tartamossága azonban éppen ezt az időbeli korlátot helyettesíti térbeliséggel, ahol egy nagyobb erdőállomány szintjén a szénmérleg legalábbis semleges.

A fa égetése során valóban „kvázi szén-dioxid-hitelt” veszünk fel, de hitelt vesz fel a fosszilis energiaforrás is. Mivel csak a faanyag ered a biológiai szénkörforgásból, a fosszilis eredetű szén-dioxid hosszabb távon mindenképpen nettó többletet eredményez a légkörben.

A 20 éves karbonkibocsátás-csökkentési tervben, minden indokoltsága mellett, pánikszerű javaslatnak tűnik a tűzifa-használat leállítására, amely nem számol a későbbi fokozottabb kibocsátással. A 10 évnél rövidebb vágásfordulójú ültetvények favorizálása pedig felülírja a hosszabb távú ökológiai szempontokat. Megfontolandó, hogy számos esetben a természeti rendszerek észszerű hasznosítása kisebb környezeti terheléssel jár, mint az azokból származó javak mesterséges pótlása.

Számos lényeges kérdést nem említ a sajtóközlemény, amikre itt nem térhetünk ki, de ezek közül mégis kiemeljük a szociális szempontot: a szociálisan gyenge vidéki körzetek tüzelővel való ellátását. Utalunk a magyar kormány szociális célú tüzelőanyag-programjára, amelynek során jelenleg évente mintegy 180-200 ezer család jut két-három hónapra elegendő tüzelőanyaghoz.

AZ MTA Agrártudományok Osztálya Erdészeti Tudományos Bizottsága nevében

Mátyás Csaba, MTA r. tagja
Tolvaj László, MTA ETB elnöke

Hivatkozott irodalom

- URL 1 <https://easac.eu/publications/details/multi-functionality-and-sustainability-in-the-european-unions-forests/>
 URL 2 <https://easac.eu/press-releases/details/the-eus-renewable-energy-ambitions-bioenergy-from-forests-is-not-always-carbon-neutral-and-may-e/>
 URL 3 https://mta.hu/mta_hirei/tevedes-hogy-jobb-faval-futeni-mint-szennel-az-easac-szerint-at-kellene-gondolni-europa-meguju-loenergia-politikajat-108875

Fotók:
calag.ucanr.edu

commentary

**European Academies
easac
Science Advisory Council**

Forest bioenergy, carbon capture and storage, and carbon dioxide removal: an update

Summary

As global emissions of carbon dioxide (CO₂) continue to exceed levels compatible with achieving Paris Agreement targets, attention has been focusing on the role of bioenergy as a 'renewable' energy source and its potential for removing CO₂ from the atmosphere when associated with carbon capture and storage (CCS). The European Academies' Science Advisory Council (EASAC) examined these issues in 2017/18, but since then many peer-reviewed papers and international reviews have been published. EASAC has thus revisited these important issues and updates its earlier findings in this commentary.

EASAC's earlier analysis of the effects of substituting fossil fuels with forest biomass showed that the lower energy density of biomass and supply-chain emissions were increasing atmospheric CO₂ and thus accelerating the pace of global warming. Carbon accounting rules that record biomass exploitation as land use change and emissions from biomass combustion as zero were contributing to this trend. More recent findings increase the urgency of applying standards compatible with the science in both European Union (EU) and national policies on large-scale biomass use in electricity generation—especially those involving imports of wood pellets from other countries. Biomass should not be regarded as a source of renewable energy under the EU's Renewable Energy Directive (RED) unless the replacement of fossil fuels by biomass leads to real reductions in atmospheric concentrations of CO₂ within a decade or so. Reporting requirements under the EU Emissions Trading Scheme should be amended to reflect the real contribution of biomass energy to climate change mitigation over this timescale, to avoid incentivising practices that contribute to an overshoot of Paris Agreement targets.

The EASAC analysis of the role of negative emission technologies (NETs) had noted the importance of CCS and the lost opportunities resulting from the lack of progress in its development in Europe. Since then, some progress has been made in the concept of transport and storage clusters that can accept captured CO₂, but the priority remains to actually implement carbon capture technologies for large fossil-carbon emitters.

Regarding the role of NETs involving carbon dioxide removal (CDR), this update refines our earlier conclusions as follows:

- Existing Nationally Determined Contributions (NDCs) need to be strengthened and mitigation made the first priority ahead of any reliance on future NETs.
- The current failure to reverse the growth in global emissions means that meeting Paris Agreement targets depends increasingly on deployment of NETs.
- Reversing deforestation, reforestation, increasing soil carbon levels and enhancing wetlands remain the most cost-effective and currently viable

Forest Bioenergy, CCS, and CO₂ Removal | February 2019 | 1

For further information:
secretariat@easac.eu
www.easac.eu

Látjuk-e az erdőtől a fákat?

Avagy barangolás a statisztika világában

Balogh Ákos – okl. erdőmérnök, térinformatikai szakmérnök

Nagy Frigyes Vince – okl. erdőmérnök, térinformatikai szakmérnök

A sajtó visszhangzik erdőterület csökkenésétől: a Központi Statisztikai Hivatal éves jelentése szerint az erdőterület 200 hektárral csökkent, és a hivatalosan megjelenő erdészeti hatósági statisztikák kimutatása szerint az erdőrészesek területének csökkenése még ennél is nagyobb számot mutat.

Mindez a magyar történelemben immár másodszer fordul elő, ami akkor is megdöbbentő lehet, ha azt nézzük, hogy ez a kétféle hektárhoz képest bőven a felmérési hibahatár alatt van.

Rögtön az elején szeretnénk rögzíteni:

- *Magyarország erdőterülete nem csökkent.*
- Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészesek és egyéb részesek területének csökkenése a 2017. évben hatályba lépett jogszabályok miatt megváltozott jogi státuszok változásának eredménye, amely tudatos erdőszélesítési döntés eredménye.
- A hivatalos erdőszélesítési számadatakban évtizedek óta csak az adattári erdőrészesek összterülete került kimutatásra.

Ahhoz, hogy rálássunk a témakörre, kezdjük kicsit korábbról. Az elmúlt évtizedekben az erdők, így az erdőterület-kimutatása a közérdeklődés középpontjába került. Mióta a műholdakról – kis túlzással akár darabra is – meg lehet számolni az erdőben a fákat, számos felmérés született az erdőterületekről. Az erdőtvény 2015–2017-ben lezajlott társadalmi vitája környékén a magyar erdők területéről az erdészeti hatóság nyilvántartása mellett több, hiteles kimutatás is napvilágra került.

Az Eurostat Lucas nevű 2015-ös, a felszínakarót területi alapon felosztó adatbázisa szerint akkor Magyarország 24%-át fedték erdők, az egyéb fás és cserjés területekkel ez az arány a kimutatás szerint 26% volt, ellenben az akkori hivatalos magyar 20,5%-os erdőszélesítési mutatóval szemben.

Az erdészeti mérő- és megfigyelő rendszer részeként működtetett nemzeti szisztematikus erdőleltár felvételei alapján szintén 2015-ben jelentek meg újabb adatok. A magyar jogszabályi meghatározástól eltérő, az ENSZ Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) erdőleltározási definíciók szerint felmért erdőterület, és az egyéb fával borított terület kimutatott területnagysága az adattári nyilvántartásnál több mint 240 000 hektárral nagyobb, a cserjések is hozzávéve a különbség már 330 000 hektár, az ilyen területek összessége mintegy 2 269 000 hektár volt.

Közben az erdőtervezett területek mellett egyre nagyobb mértékkel jelentkeztek a 2009. évi erdőtvény által létrehozott, szabad rendelkezésű erdő jogi kategóriában nyilvántartott faállományok, így szükségessé vált ezekről a területekről is minimális faállományadatok nyilvántartása.

2017-ben kibővült a fás szárú ültetvények fogalma a hengeres energetikai célú, a sarjzatatos energetikai célú és az ipari célú fás szárú ültetvényekre, ezek hatóságilag nyilvántartott területe is gyarapodott. (Csak emlékeztetőül: korábban az 1996-os erdőtvény is elkülönítette ezeket a faültetvényeket.)

A fentiekben kívül természetesen mindig is voltak további olyan erdei fákkal borított területek, amelyek nem

tartoztak a mindenkori erdőtvény hatálya alá, vagy amelyeket az erdőtvény sosem kezelte erdőként: ezek az út-, vasútfasítások, üzem- és ipartelepeken lévő faállományok, parkok, de gondolhatunk akár a fasorokra, facsoportokra, sőt az egyre nagyobb teret hódító úgynevezett agrárerdészeti rendszerekre is, ahol a mezőgazdaság és a faanyagtermelés együttműködik.

A statisztikai megközelítést tovább is lehet bonyolítani, ha a fenti területek helyett a szintén évente megjelenő, az adattári adatokból csupán a faállománnyal borított területeket vizsgáljuk. Ez a területnagyság az erdőrészesek területét tovább csökkenti az erdőszélesítések aktuális záródásihiányával és az éppen akkor üres vágásterületekkel.

Az erdészeti hatóság által kifejezetten szakmai szabályozási szempontból kimutatott „üres terület” minden évben változó, de szerencsére közel azonos nagyságú, viszont az ingadozás mértéke több ezer hektár is lehet, amely nagyobb, mint a megjelentetett területcsökkenés.

Ennek növekedése aggasztó lehet, de semmiképpen sem kellene belekeverni az erdőszélesítési változásának kimutatásába, mint ahogy azt tette nem egy internetes cikk. Ez olyan lenne, mintha a kukoricás területét a sorközök területe nélkül vizsgálnánk, vagy

aratás után a területet nem lehetne szántóként számba venni, amíg ki nem kel az újabb vetés.

Hatósági nyilvántartások: Erdő – erdőművelési ág – erdőgazdálkodói nyilvántartás – földhasználat

Külön kitérőt érdemel az ingatlan-nyilvántartás művelési ág szerinti kimutatása, hiszen ezzel találkozunk a legtöbb ember.

Bedő Albert 1878-ban, „A magyar kir. államerdők gazdasági és kereskedelmi leírása” című cikkében ezt írja: „Az állam összes erdőterülete a legújabb katasteri felvételek eddigi megállapítása szerint 15,805.752 kat. hold, vagy 9,130.740 hektár, mely összeg azonban, az egyes művelési ágakat illetőleg folyamatban lévő kiigazítások szerint a végleges megállapításnál fel vagy le némi változást szenvedhet.” Azóta próbáljuk rendezni a kapcsolatot az erdőrendezés szerinti erdő és a művelési ág szerinti erdőterületek között. Fontos ez azért is, mert a termőföldek használatának szabályozása a művelési ágak szerint történik, és a KSH fenti kimutatása is földhasználat szerint próbál közelíteni.

Az erdőrésztelteknek nyilvánvalóan erdő művelési ágúnak kell lenniük, ez akkor sem kérdés, ha az sok évig csak felújításköteles üres vágásterület. De a többi fával nem – vagy csak elenyésző mértékben – borított egyéb részleteket, a cserjéseket, az erdei tisztásokat, nyiladékokat, az olyan kopár területeket,

amelyeket mi, erdészek természetlen területként tartunk nyilván, sőt, az erdei farakodó és készletező helyeket is egyértelműen erdő művelési ágba soroljuk, míg az erdei feltárási úthálózat, az erdei létesítményekhez, kilátókhoz, épületekhez tartozó területek egy részét már nem. Az adattári nyilvántartásban *jelentős művelés alól kivett, nem is termőföldnek minősülő terület szerepel az erdőgazdálkodást közvetlenül szolgáló területek között.*

Így az erdőgazdálkodáshoz tartozó terület-nyilvántartás és a művelési ág szerinti nyilvántartás sosem fog teljesen megegyezni.

Erdősültség: számítási dilemmák

Az erdősültség, mint területarány meghatározásához alapvetően több dolgot kell definiálni: *mi az erdő, annak hol van a területhatára és milyen területalapra vonatkozóan mutatjuk ki az erdő arányát.*

Hol van az erdő határa?

Mivel a földmérő eszközök egyre pontosabbá váltak, egyre gyakrabban kérdezik tőlünk erdészekről, hogy hol van az erdő, az erdőrészlet határa? Ez azért fontos kérdés, mert az erdősültség kimutatásakor eddig csak az erdőrészletek területével számolunk. A fa tövében, vagy a lombkorona, illetve az erdőszegegy szélén, vagy a kettő között valahol kell levérni a földmérési karót? A szélső fától hány méterre, centire kellene megszabni a jogi erdőhatár vonalat?

Ijesztő, de már volt olyan megfogalmazás, hogy a határ legyen „a szélső fák tövétől rajzolt 3 méteres sugarú körök által meghatározott burkoló görbe”. Állandó kérdés, hogy a nyiladékokat, amelyek általában nem tartoznak a fenti erdőfogalom körébe, vajon milyen szélesre ábrázoljuk. Sok nyiladék felett a koronák összeérnek így a terület a növértérbe beleszámít, de sokszor a lebitumenezett feltárási út felett is zárt lombkorona van, mégsem jut eszébe senkinek ezt a területet is erdőként nyilvántartani.

A 6x6-os ültetvények valójában 6 méter széles nyiladékokból állnának? Vajon most hányan számolják ki hirtelen, hogy hány méter hosszan kell átrajzolni a 8 méter széles nyiladékokat a térképen terület nélkül, csak térképi jellel kimutatott, 6 méternél keskenyebb nyiladékokra ahhoz, hogy az erdősültség ne csökkenjen, hanem nőjön? Ugye nem is olyan egyszerű pontosan meghatározni azt, amit magától értetődőnek tartunk.

Mi az erdő?

Az elmúlt időszakban nem volt kérdés, hogy ha az erdőre gondoltunk, akkor azt csak az erdőrészlet jelentette. Az erdészeti hatóság az erdőrészletek területváltozását igen pontosan követi, így a gazdálkodásba vont területek változásainak kimutatására nyilván ez a legalkalmasabb.

Kérdés az is, hogy mennyire lehet erdőnek tekinteni azt a faállományt,

Magyarország faállománnyal borított területeinek nyilvántartása

		erdőgazdálkodás alá vont területek				
egyéb fás területek		faállománnyal borított terület			erdőgazdálkodást közvetlenül szolgáló területek	
nyilvántartásokban nem szereplő egyéb fás terület, faállomány	fásítások	nyilvántartásban nem szereplő erdő	fás szárú ültetvények	erdőtervezett erdő	szabadrendelkezésű erdő	egyéb részletek
Nincs róla nyilvántartás			Egyéb nyilvántartás	Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott terület		
Becsült érték: mintegy 100 ezer hektár*			4 240 hektár	1 939 175 hektár	13 000 hektár**	116 062 hektár
Evt. hatálya alá nem tartozó fával, faállománnyal borított területek: pl. arborétumok, úti menti fásítások, tanya fásítások stb.	a külterületen található, erdőnek, szabad rendelkezésű erdőnek, vagy egyéb részletnek nem minősülő, e törvény hatálya alá tartozó, fával, faállománnyal borított terület	Evt. hatálya alá nem tartozó erdők, faállománnyal borított területek: pl. zártkerti magánerdők, üzemi területen lévő erdők stb.	35/2017. (VI. 9.) Korm. rendelet szerinti fás szárú ültetvények (ipari célú hengeres fa)	Országos Erdőállomány Adattárban erdőrészletként nyilvántartott erdőterület. Ezekről 10 évente közveti erdőterv készül.	a hatóság által talált erdők, illetve kérelemre nyilvántartásba vett, illetve erdőből átminősített erdők	tisztás, természetlen terület, rakodó, vadföld, erdei tó, nyiladék, cserjés, kutatóhely, erdészeti létesítményhez tartozó terület

* FAO erdő definíciója szerinti 10%-os záródástól erdőnek minősítve, ez az érték mintegy 250 000 hektár.

** A szabadrendelkezésű erdők nyilvántartása egyelőre nem része az Erdészeti Szakigazgatási Információs Rendszernek (ESZIR), így pontosabb, minden szempontból ellenőrzött adat egyelőre nincs. Forrás: Nemzeti Földügyi Központ

amire nem készül erdőterv, vagy éppen nem is terjed ki rá az erdőterv. De ilyenkor az is felmerül, hogy ha egy már meglévő nyiladék, vagy egy kialakult „terméketlen” vízállás, vagy sziklagyep lehatárolásra, térképezésre kerül, akkor ettől valóban csökken az erdőterület, vagy éppen gazdagodik tőle. Az is folyamatosan felmerülő kérdés, hogy mekkora záródásúnak kell lenni egy faállománynak, hogy erdőnek nevezhessük. Erre igen eltérő ökológiai, jogi és gazdasági meghatározásokat találhatunk a nagyvilágban.

Az erdő jogi fogalmunk a 2017-es erdőterv módosítása miatt megváltozott: az Adattárban nyilvántartott erdők az erdőtervezett erdőrészek és a lazább kötöttségű szabadrendelkezésű erdők.

Az erdő kritériuma ugyan nem változott, mindössze a természetbeni összefüggő területnagyság helyett az egy ingatlanon belüli területnagyságot figyeli ezentúl az erdőszeti hatóság, és a nyilvántartásba vételkor ezek csak akkor lesznek erdőrészek, ha azt a tulajdonos kéri, egyébként csak fásított terület művelési ágban nyilvántartandó szabad rendelkezésű erdők.

Mindannyian jól emlékszünk azokra a sajtóbotrányokra is, amikor arról cikkeztek az újságok, hogy az erdőszeti hatóság minden faállományt erdőként vett nyilvántartásba a tulajdonos akaratára ellenére.

Az erdővé minősítés számos, komoly kötelezettséget rótt a tulajdonos-

ra, így például a korábbi földhasználati megállapodások semmissé váltak, hiszen azok nem erdőkre szóltak. Az erdővel való gazdálkodáshoz kötelező erdőszeti alkalmazni, és természetesen a körzeti erdőtervek a gazdálkodás kereteit is megszabják, így azt is, hogy mikor mit lehet kivágni, milyen fákkal kell a kitermelt fákat pótolni, a megadott határidőig.

A 2017-es módosításig a kitermelhető pontos köbmétert a hatósági erdőtervhatározat szabta meg, az ettől eltérő, nagyobb fakitermelés minden egyes köbméteréért igen súlyos bírságokat kellett fizetni.

Az erdőterv korábban nem a hatóság eljárásától tette függővé, hogy mi az erdő és mi nem: ha egy területen felverődött faállomány megfelelt a kritériumoknak, akkor az a törvény erejénél fogva, erdőrészekként nyilvántartandó erdőnek minősült, ezzel szemben jelenleg a szabadrendelkezésű erdőre is nyilvántartásba vételi eljárást kell lefolytatni.

Korábban sok gyümölcsös, szőlő, rét, legelő, de akár üres építési telek is erdőnek minősült, ahol pl. huzamosabb örökösödési vita miatt a terület „elgyomosodott” és megjelentek a gyorsan növekvő pionír vagy özönfafajok. A körzeti erdőtervezésnek pedig feladata volt az ilyen területek térképezése is.

Így az erdőterület ugyan évről évre jelentősen nőtt, de ez természetvédelmi szempontokból sem volt mindig kedvező. A talált erdők jelentős része idegenhonos, intenzíven terjedő, invá-

ziós fajokból állt, mint a bálványfa, a zöld juhar, a keskenylevelű ezüstfa, ami ellen egyébként nemcsak a természetvédelem, de az erdőgazdálkodás is tűzzel-vassal küzd, hiszen ezek a hazai természetközeli természetes erdeinket is támadják.

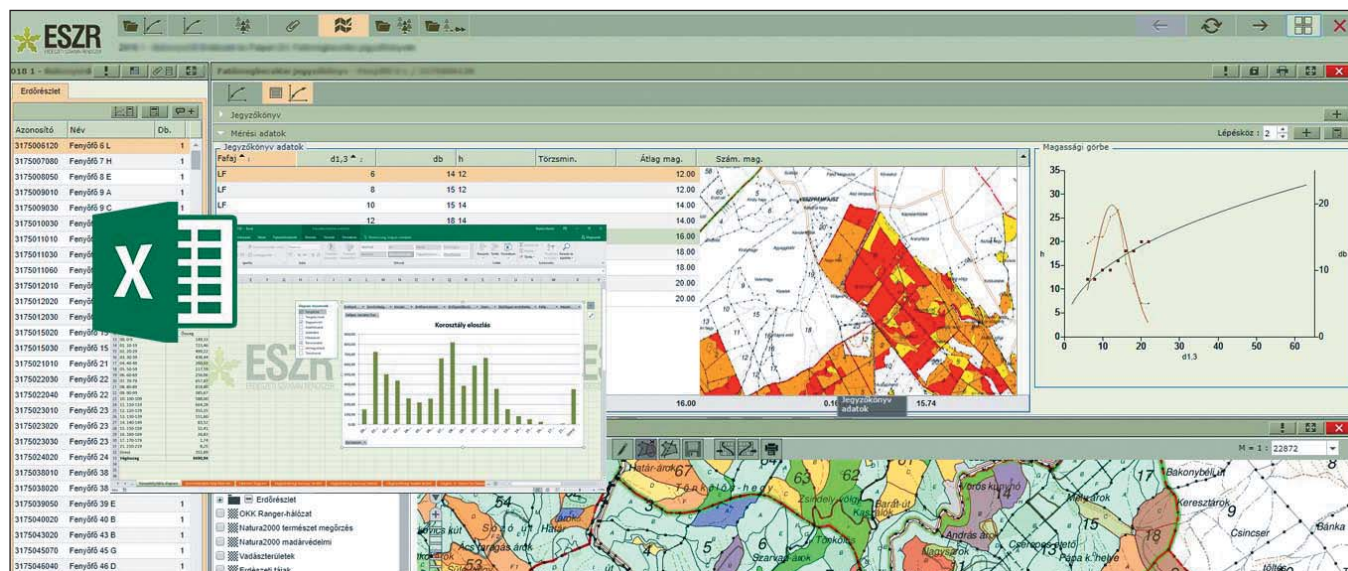
De a hungarikumnak számító akác is hajlamos újabb területeket elfoglalni, ami szintén káros a hazai természetes gyepterületeinkre, és erdővé minősítése a terület eredeti művelési ágának helyreállítását is ellehetetlenítette.

A faállományok sokszínűsége, a földhasználat sokféle megjelenése indukálta a *2017. év faállomány-gazdálkodást érintő bürokráciacsökkentő módosításait is*, amelyek egyértelműen csökkentik az erdőrészek területét, így az ebből levezetett erdősültséget is.

Lehetővé vált a – különösen a klímaváltozás és a hidrológiai viszonyok megváltozása miatt – *kipusztult, újraerdősítésre alkalmatlan, terméketlenné vált területek lehatárolása, erdei tisztások kialakítása természetvédelmi és közjóléti célból. Létrejött az erdőnek nem minősülő fás szárú ültetvények jogi kategóriája*, amely külső jegyeiben ugyan nem tér el a kultúr- és ültetvényerdőktől, de jogi szabályozása lényegesen enyhébb. *Az erdőterv szigorúbb szabályozása alól kikerülnek*, illetve szabadrendelkezésű erdőnek, külterületi fásításnak minősülnek, *a kérelemre kivezethető, az erdőgazdálkodásra alkalmatlan – 1,0 hektárnál kisebb – nem állami tulajdonú ingatlanok, és kérelemre kivezetettek a tulajdonos, földhasználó hozzájárulása nélkül, hivatalból erdőnek minősített, beerdősült területek is.*

Adattárból kivezetésre kerülnek az erdőterv hatálya alól kikerült erdők is, mint például a nem állami tulajdo-

nú és nem támogatással létesült zártkerti erdők, vagy az ipartelepeken lévő faállományok.

Az adattári kivezetéseket a megszbott határidőig, de legkésőbb a következő körzeti erdőtervezés a hatóságok elvégzik. A jogszabály módosításakor mintegy 40 000 hektár adattári erdő részlet területcsökkenéssel is számoltak, ami mind ez idáig nem következett be.

Az erdő részlet státuszából kivezetésre kerülő faállományok többségükben fennmaradnak, mindössze jogi státuszuk változik: nem kell használatukra erdőgazdálkodási jogviszonyt létrehozni, erdész szakembert alkalmazni, hosszú távú erdőtervek szerint gazdálkodni, de az általános természetvédelmi, földvédelmi, földhasználati és faanyag-kereskedelmi szabályok vonatkoznak rájuk.

Az erdőszűlés számításakor mi a vetítési alap?

Azt gondolhatnánk, hogy ez a legegyszerűbb kérdés, hiszen Magyarország területe pontosan meghatározott. Azonban a tengerrel rendelkező országok az ilyen számításokban csak a szárazfölddel számolnak, és hát hazánk is viszonylag nagy vízfelületekkel rendelkezik, amelyet levonva már is 1% a növekmény. Azt is érdemes megjegyeznünk, hogy ha a termőföld területére vetítjük a Nemzeti Erdőleltár adatait, akkor a magyar termőföldek több mint 30%-át borítják erdei fajafajok és cserjék.

Remélem, hogy a fenti eszmefuttatás senkit sem zavart össze túlságosan, és nem vesztette el senki sem a statisztikákba vetett bizalmát. Mindössze arra

akartuk felhívni a figyelmet, hogy egy szakmai kimutatás értékeléséhez megfelelő szakmai háttérismeretre is szükség van.

Talán sikerül meglátni a fát is az erdőtől, és lesz elég figyelem a fával borított területekre, azok növelésére is.

A klímaváltozás ellen szinte egyedüli biztos eszköz, ha fát ültetünk. Nemcsak erdőt telepítünk, hanem „bármilyen jogi státuszú” fát ültetünk, ami amellet, hogy élőhelyet biztosít, árnyékot nyújt, megtöri a szelet, megszüri a levegőt, oxigént állít elő, és jobban hűti a környezetét, mint egy lakossági klímaberendezés, még nyersanyagot és tűzifát is „termel” úgy, hogy nem terheli a környezetet, ráadásul esztétikai élményben is részesít. 🌿

Erdőtelepítésre ösztönzi a magyar gazdákat a kormány

Fafajtól függően 80–130%-kal emelte meg a kormány az erdőtelepítések támogatását a Vidékfejlesztési Program 2019-es módosítása során.

Közös érdekünk, hogy a gazdák a mezőgazdaságilag gyenge termőképességű területeken minél több erdőt hozzanak létre. Ezért a támogatások átalakításával, a jogszabályok módosításával olyan feltételeket teremtünk, hogy az erdőgazdálkodás versenyképes legyen a mezőgazdálkodással, hogy a gyengébb minőségű területeken a tulajdonosok érdekeltek legyenek az erdőtelepítésekben – mondta Zambó Péter földügyekért felelős államtitkár a Vidékfejlesztési Program módosításáról szóló sajtótájékoztatón.

De nemcsak az a célunk, hogy minél több, hanem az is, hogy minősé-

gi erdőket hozunk létre. Az erdőtelepítés felelősségteljes döntés, hiszen több évtizedre előre kell gondolkodnia a termelőknek. Olyan faállományokat kell telepítenünk, amelyek a változó környezeti feltételek között is egészségesen és gazdaságosan fenntarthatóak – tette hozzá az államtitkár.

Zambó Péter szölt a csemetetermelés támogatásának fontosságáról is. Az Agrárminisztérium a nyár folyamán a vonatkozó rendelet módosításával egyszerűsítette a termelők adminisztrációs terheit, a jövőre vonatkozóan pedig a kertészeti támogatási források megnyitását tervezi az erdészeti csemetetermelési szektor számára.

Forrás: AM Sajtóiroda
Fotó: Pelsőczy Csaba/AM

Erdész kitüntettek az államalapítás ünnepe alkalmából

Első szent királyunk az önálló, keresztény magyar állam alapjait erős törvényekkel, önálló egyházi szervezettel és határvédelemmel biztosította – jelentette ki Nagy István agrárminiszter az Államalapító Szent István ünnepe, augusztus 20-a alkalmából tartott kitüntetésátadó rendezvényen, a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban, augusztus 16-án pénteken.

A miniszter arra hívta fel a figyelmet, hogy Szent István önfeláldozása, kockázatvállalása és hűsége mind olyan erény, melyek hozzájárultak ahhoz, hogy a kivételes képességgel megáldott uralkodó olyan államot hagyasson maga után, amely 1100 éve él az ősök által megszerzett földön, kezdetektől fogva állami keretek között.

Nagy István arról is beszélt, hogy kötelességünk megőrizni szellemi és épített örökségünket a legkisebb magyar faluban épp úgy, mint a legnagyobb városban. *A tárcavezető kiemelte, a nemzeti ünnep alkalmából köszöntenünk kell mindazokat, akik kiváló és példaértékű szolgálatukkal járultak hozzá az Agrárminisztérium feladatainak ellátásához és a magyar mezőgazdaság gyarapodásához.*

Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetést adományozta

Barkóczi István erdőmérnök, a SE-FAG Erdészeti és Faipari Zrt. vezérigazgatója részére, a hazai állami erdőgazdálkodás területén végzett négy évtizedes értékteremtő munkája, valamint a minőségi vadgazdálkodásban elért, nemzetközileg is jelentős eredményei elismeréseként.

Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést adományozta

Támba Miklós, a Napkori Erdőgazdák Zrt. vezérigazgatója, a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségének egykori alelnöke részére, a hazai magánerdő- és vadgazdálkodás fejlesztése, valamint a fiatalok környezettudatosságra nevelése érdekében végzett kiemelkedő tevékenysége elismeréseként.

Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetést adományozta

Karnis Pálné Németh László-díjas pedagógus, az Agrárminisztérium Kelet-magyarországi Agrárszakképző Központ Mátra Erdészeti, Mezőgazdasági és Vadgazdálkodási Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium igazgatója részére, az agrárszakképzés területén több mint két évtizeden át magas színvonalon vég-

zett pedagógusi és intézményvezetői tevékenysége elismeréseként.

Dr. Tirják László Pro Natura díjas erdőmérnök, a Körös–Maros Nemzeti Park Igazgatóság igazgatója részére, a Körös–Maros vidék természeti kincseinek védelme érdekében végzett eredményes intézményvezetői munkája elismeréseként.

Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a Magyar Ezüst Erdemkereszt kitüntetést adományozta

Boa Sándor, a volt Zalaerdő Rt. nyugalmazott műszaki osztályvezető főmérnöke, Nagykanizsa Megyei Jogú Város Önkormányzat Idősügyi Tanács alelnöke és a Zala Megyei Idősügyi Tanács alelnöke részére, a dél-zalai erdőgazdálkodás területén folytatott szakmai tevékenysége, valamint a helyi közéletben betöltött szerepe elismeréseként.

Az Agrárminiszter az Életfa Emlékplakett arany fokozatát adományozta Reményfy László erdőtervező erdőmérnök, az Egererdő Erdészeti Zrt. jogelődjének nyugalmazott cso-

portvezetője részére, az állami erdőgazdálkodás, erdőtervezés és erdészeti szakirányítás területén végzett több évtizedes munkájáért.

Az Agrárminiszter az Életfa Emlékplakett ezüst fokozatát adományozta Bangó Sándor, a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Zrt. nyugalmazott kerületvezető vadásza részére, évtizedeken át az erdő- és vadállomány védelmében teljesített szolgálatáért, az árvízi időszakokban nyújtott kiemelkedő irányító tevékenységéért.

Reichart László István, a Mecsek-erdő Zrt. nyugalmazott kerületvezető erdésze részére, a Kisági és Bükkháti erdészkerületekben végzett áldozatos munkájáért.

Szabó János, a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt. nyugalmazott építési csoportvezetője részére, az erdőgazdaság több emblematikus, ma is működő épületének tervezéséért és kivitelezésében való közreműködéséért.

Szakács Zoltán, a VADEX Mezőföldi Zrt. Sárosdi Erdészet erdészvezetője részére, a mezőfalvai fagyártmányüzem létrehozásában és eredményes működtetésében, az erdők gyarapításában és fenntartásában végzett munkájáért.

Szaszák Mária, a Pilsai Parkerdő Zrt. nyugalmazott szakfelügyelője részére, kimagasló, több évtizedes terepi erdőtervezési, erdőfelügyeleti munkájáért.

Szollár Ferenc, a KASZÓ Zrt. nyugalmazott kerületvezető erdésze részére, több mint négy évtizedes kerületvezető erdészi munkájáért, a somogyi erdők érdekében végzett kiemelkedő szakmai tevékenységéért. (Kitüntetését később vette át.)

Virág László, a NYÍRERDŐ Zrt. nyugalmazott erdészeti igazgatója részére, a Közép-Tisza mentén és a Hortobágy erdeiben évtizedeken át végzett odaadó és szakszerű munkájáért.

Az Agrárminiszter az Életfa Emlékplakett bronz fokozata elismerést adományozta

Bodor László, a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Zrt. nyugalmazott osztályvezetője részére, erdőmérnöki pályafutása során több erdőgazdaságnál is végzett lelkiismeretes, kísérleti és innovációs munkájáért.

Gembiczki Ferenc, az Egererdő Zrt. nyugalmazott erdésztechnikus, kerületvezető erdőse részére, a Bátorfyerenyi erdőzet erdő- és vadgazdálkodás helyi egyensúlyának megteremtésében végzett munkájáért;

Gembiczki Ferencné, az Egererdő Zrt. nyugalmazott erdésztechnikus, kerületvezető erdőse részére, a Bátorfyerenyi erdőzetnél végzett erdőfelügyeleti, természetvédelmi és rendezvényszervezői munkájáért.

Dr. Halasi Gyula nyugalmazott címzetes egyetemi docens, a MÉM Erdőrendezési Szolgálat volt főmunkatársa részére, az informatikai rendszerek erdőgazdálkodásban történő bevezetésében és fejlesztésében végzett munkájáért, oktatói tevékenységéért.

Dr. Horváth Béla Antal egyetemi tanár, a Soproni Egyetem nyugalmazott intézetigazgatója részére, az erdészeti gépesítés területén végzett iskolateremtő oktatói, kutatói munkásságáért, társadalmi szerepvállalásáért.

Kasza László, a Bakonyerdő Zrt. nyugalmazott kerületvezető erdőse részére, az Imre-majori és a cuhai erdőben végzett kiemelkedő és innovatív munkájáért.

Koncz Antal, a Pilisi Parkerdő Zrt. Visegrádi Erdészet nyugalmazott kerületvezető erdőse részére, a Visegrádi Erdészet Erdőanyai kerületében

végzett több mint öt évtizedes szakmai és közjóléti munkájáért, a bükkös kísérletekben folyó tevékenységéért.

Kökeny István, a SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt. nyugalmazott erdőszigetigazgatója részére, a Belső-Somogyi Homokvidék kocsányos tölgyes állományainak fenntartása és bővítése terén elért eredményeiért.

Nádas József, a volt Somogy Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság nyugalmazott igazgatója részére, a hazai erdészeti hatósági tevékenység informatikai fejlesztéséért, a Somogyi erdőtelepítési program megvalósulásáért.

Partos Kálmán, a Mecsekerdő Zrt. nyugalmazott kerületvezető erdőse részére, a meződi erdészeti kerületben végzett erdőfelújítási munkájáért, vadászati tevékenységéért.

Szabó Jenő, az Ipoly Erdő Zrt. Szécsényi Erdészetének nyugalmazott műszaki vezetője részére, közel négy évtizedes kiemelkedő a nógrádi erdők szolgálatában végzett erdőgazdálkodási munkájáért, a dombvidéki kerület fejlesztésében elért eredményeiért.

Veszeli Istvánné, a Gemenci Erdő-és Vadgazdaság Zrt. nyugalmazott erdésztechnikusa részére, a Pandúri Erdészet csemeteketjének kezelésében végzett áldozatos munkájáért, adminisztrátori tevékenységéért.

Dr. Nagy István miniszter Miniszteri Elismerő Oklevelet adományozott Balogh Ákos Tamás, az Agrárminisztérium Erdőgazdálkodási Főosztály erdészeti referense részére, az erdészeti szakigazgatás területén végzett áldozatos munkájáért, az erdőgazdálkodási ágazatot érintő jogszabályok és módosítások kidolgozásáért.

Békésiné dr. Erdey Erzsébet, az Agrárminisztérium Erdőgazdálkodási Főosztály erdészeti jogi referense részére, jogalkotási tevékenységéért, különösen az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvény módosításában, végrehajtási rendeleteiben végzett munkájáért.

Gergác Péter, a TAEG Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. kerületvezető erdésze részére, a Soproni Parkerdőben az erdőgazdálkodás, a természetvédelem és a vadgazdálkodás összhangjának megteremtésében, a vadászati hagyományok ápolásában végzett kiemelkedő munkájáért.

Molnár Ildikó Mária, a Pilisi Parkerdő Zrt. számviteli osztályvezetője részére, a társaságnál alkalmazott pénzügyi rendszerek bevezetésében és fejlesztésében végzett munkájáért, kiváló szervezési, irányítási és ellenőrzési tevékenységéért.

Forrás: AM Sajtóiroda
Fotók: **Fekete István, Mőcsényi Miklós**

25 éves a MEGOSZ

Nagyrendezvény Budapesten – Meghívó

**Tisztelt MEGOSZ-Tagok!
Tisztelt Erdőtulajdonosok, Erdőgazdálkodók, Partnereink!**

A Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége fennállásának 25. évéhez értünk. A jeles évforduló megünneplésének méltó helyszíne 2019. szeptember 28-án, Budapesten, a Városliget szívében álló Vajdahunyadvár díszterme lesz.

Kérem, fogadja el a meghívásunkat a magánerdősök 25. jubileumi Országos Találkozójára!

Nagyrendezvényünk, találkozóink egyben az *XXIII. Erdők Hete országos rendezvénysorozat* megnyitója is lesz.

Az ünnepséget követő szakmai program során az erdőhöz kapcsolódó jogalkotásról, és a módosuló támogatási lehetőségekről kapnak tájékoztatást a meghívott előadók segítségével a megjelentek.

A gyerekeket, családtagokat érdekes múzeumpedagógiai foglalkozásokkal várjuk a rendezvény teljes ideje alatt.

Minden erdőtulajdonost, erdőgazdálkodót és partnerünket szeretettel várunk!

a MEGOSZ vezetősége

Erdőmérnök a Vadgazdálkodási Főosztály élén

Ez év tavaszán fiatal, de tömelletti gyakorlatban edzett erdőmérnök, Kovács Ferenc került az Agrárminisztérium Földügyekért Felelős Államtitkárság Vadgazdálkodási Főosztályának élére. A nagyvad vadászati főidény kezdő hónapjában, szeptemberben beszélgettünk a szakemberrel.

– Mivel gyakornok mérnök korodban közvetlen kollégák voltunk és jó néhány éve ismerjük már egymást, talán nem haragszik meg az Olvasó, ha nem követjük a hivatalosabb magázódás formuláját. Mióta vadászol és hogyan kerültél kapcsolatba a vadászattal?

– A természet szeretete és megismerésének igénye gyerekkorom óta közel állt hozzám. A vadászattal testközelből már kamazsként ismerkedtem meg, ami ebben az időszakban teljesen magával ragadott. Ekkor vettem bele magam a vadászati szak- és szépirodalom olvasásába és ezzel együtt a természetfotózásba. Innen már egyenes út vezetett Sopronba az egyetemre, ahol az erdőmérnöki szakon egy számomra új világ tárult fel az erdőszet és a vadgazdálkodás témakörében. Az első „sajátpuskás” vadászskalandok is egyetemista koromban értek.

– Hogyan alakult a szakmai pályafutásod, milyen elhivatottság vezérel?

– Az egyetem elvégzését követően az Ipoly Erdő Zrt.-nél töltöttem gyakorlati éveimet, ahol nagyon sokat tanultam tömelletti, közvetlen kollégáimtól.

Ezt követően – a Dunát átlépve – a Pili Parkerdő Zrt.-nél folytattam pályafutásomat, ahol hamarosan a Budapesti Erdőszet erdőgondnoka lettem. Itt a

fővárosi erdők erdőszeti kezelésén túl a vadászati ágazat irányítása is feladataim közé tartozott.

Nagy kihívást jelentett a térségben élő 2 millió ember közvetlen környezetében (sokszor a lakóházaktól pár tíz méterre) eredményes vadgazdálkodást folytatni. A szakmai feladatok elvégzésén túl óriási figyelmet kellett fordítani a kommunikációra, ahol első lépésként nekünk kellett megérteni, hogy mi a lakosság félelme, problémája, igénye, és csak ezt követően tudtuk eredményesen megérteni a nagyközönséggel, hogy mi a mi tevékenységünk oka, célja és eredménye.

A Budapesti Erdőszetnél eltöltött 7 év nagy tanulsága volt számomra megtapasztalni, hogy a fővárosban és közvetlen környékén a teljes erdei ökoszisztémát megóvni, azzal tartamosan és etikusan gazdálkodni csak akkor vagyunk képesek, ha a társágazatok és hatóságok nem azon munkálkodnak, hogy a másikat gyengítsék, hanem hogy közösen, szorosan együttműködve, a partnereket tiszteletben tartva érjünk el eredményeket.

Úgy gondolom, példás összhang valósult meg az erdő- és vadgazdálkodás, valamint a természetvédelem között, amely együttműködéshez a szakhatóságok is csatlakoztak. Ez az összhangkeresés azóta is meghatározza teljes szakmai tevékenységemet.

– Hogyan értékeled a vadászat és a vadgazdálkodás jelenlegi helyzetét és mit tartasz az ágazat legfőbb problémáinak, kihívásainak?

– Jelenleg az egyik legfőbb probléma a korábban említett társágazatokkal való összhang hiánya. A vadgazdálkodást nem lehet elképzelni az erdő- és a mezőgazdálkodás nélkül. Ugyanígy nem szabad a vadgazdálkodástól a természetvédelmi célok megvalósítását elválasztani.

Nem szabad elfelejteni, hogy a vadállomány döntően erdőgazdálkodással vagy mezőgazdálkodással aktívan kezelt természeti környezetben él, ott pihen, mozog, táplálkozik és szaporodik.

Az eredményes vadgazdálkodáshoz nélkülözhetetlen, hogy helyi szinten megfelelő kapcsolat alakuljon ki az egyes szereplők között. Az Agrárminisztérium Vadgazdálkodási Főosztályának kötelékében dolgozó 52 tájegységi fővadász egyik leghangsúlyosabb feladata pontosan erre irányul: kapcsolatot tartanak és

az összhang irányába terelik a vadgazdálkodókat a földhasználókkal, hatóságokkal, képviselői szervezetekkel.

Ezenkívül természetesen komoly problémaként jelentkezik az ASP terjedése is, ahol már nem az a feladat, hogy miként tudjuk a kórt megelőzni, hiszen már együtt kell élnünk a betegség magyarországi jelenlétével. A legfontosabb feladat ezért ezen a téren, hogy egy olyan jövőképet alakítsunk ki a vadgazdálkodási ágazat számára, melyben az egyik legfontosabb vadfajunk jóval kisebb fajsúllyal szerepel.

– Számtalan fórumon elhangzott, hogy Magyarországon túltartott és alulbecsült a nagyvadállomány, szükséges az állományok tűrhető szintre való csökkentése. Mit gondolsz erről a problémakörrel?

– A becslési és a terítékadatok összehasonlítása után nem lehet kétséges, hogy a vadállomány felmérésének hatékonysága kívánivalót hagy maga után. Jelenleg is folyik kutatás a Vadgazdálkodási Főosztály megbízásából, amely kidolgozza annak a protokollját, hogy miként lehet a vadállomány környezetre gyakorolt hatásából a vadkilövés mértékét meghatározni. Ez is az egyike lehet azoknak az eszközöknek, amelyek a nagyvadlétszám mindenki által elfogadható szintre történő beállítását szolgálják.

– Várható a közeljövőben az ágazatot érintő jogszabály-módosítás?

– A jogszabályoknak folyamatosan lépést kell tartani az étellel, ennek megfelelően a jogalkotás folyamatos feladat a Minisztérium számára. Ugyanúgy, ahogy az egyes felmerülő témakörök kutatásának ösztönzése is, hiszen az ágazatpolitikai döntéseknek biztos szakmai alapokon kell nyugodniuk, amit sok esetben kutatási eredményekkel kell alátámasztani.

Vannak még szabályozatlan vagy kevésbé jól szabályozott területek is a vadgazdálkodás területén, ilyen pl. a belterületen megjelenő vadfajok kérdésköre, ami egy korábban nem létező probléma, vagy a közutakon történő vad-gépjármű ütközések problémaköre, melyek az idő előrehaladtával és a felgyorsuló világgal egyre gyakrabban és egyre súlyosabb következményekkel zajlanak le, többnyire a vadgazdálkodó teljes mértékű ráhatási lehetősége nélkül. A megfelelő jogi háttér megteremtése mindkét esetben egy fontos előttünk álló feladat.

Nagy László

Idén tavasszal a Gemenc Zrt. és az OEE Bajai H. Cs. szervezésében hullottagancs mustrát tartottak a Pörbolyi Ökoturisztikai Központ területén. A rendezvény szakmai felvezetőjeként dr. Orosz László akadémikus, genetika professzor tartott előadást a gemenci szakembereknek a hazai gímszarvas genomjának feltérképezéséről. A szeptemberi szarvasbőgési időszak „dandárjában” talán külön érdeklődésre tarthat számot, hogy az alábbiakban a Természet Világában és a Nimródban megjelent szakcikk szerkesztett, rövidített változata olvasható, melynek közlési lehetőségéért ezúton mondunk köszönetet a professzor úrnak.

Nagy László főszerkesztő

Mire jó a szarvasgenom?

A hazai gímszarvasok genetikai kódja

A tavalyi év egyik szenzációs tudományos eredménye volt a szarvasgenom program eredményeinek publikálása, amelynek koncepcióját dr. Orosz László genetikus professzor, akadémikus dolgozta ki. A szarvasgenom program a CerEla1.0 névre kereszteltetett.

A gímszarvas genomja, akárcsak az emberé és más emlősöké kb. 1 m hosszú DNS kettős spirál, ami 3 milliárd építőelemből, bázispárból áll. Az 1 m hosszú DNS gímszarvas spermiumokban és petesejtekben 34 darabra van felszabdalva, mindegyik darab egy-egy kromoszómának felel meg.

Megjegyzendő, hogy az emlősök, így a gímszarvas is, ugyanazokat a géneket hordozzák, az egyes gének DNS szekvenciája igen hasonló. Pl. a szarvas és az ember egymásnak megfelelő génjei 90-95%-ban megegyeznek. A kutatás azt is feltárta, hogy a szarvas és a szarvasmarha esetében az egyezés 98-100%. Azt, hogy a fajok különböznek, alapvetően a gének szabályozásában és a gének működési hálózatai közötti különbségekben kell keresni.

A szarvasgenom program felhasználásáról

A CerEla1.0 folyamatosan bővül és gazdag forrása változatos kutatásoknak. Alapja például egy DNS vizsgálati készletnek: egy apró csepp beszáradt vérből vagy szőrpamacsból nyert DNS elegendő bármely szarvas egyedi azonosítására, trillió az egyhez megbízhatósággal.

A szarvaspopulációk genetikai változatossága (*DNS profil*) a múlttól is árulkodott. Például arról, hogy milyen útvonalakon népesítették be a szarvasok a Kárpát-medencét a jégkorszak után. Megismerhetők lettek a Kárpát-medencei gímszarvasok anyai és apa leszármazási vonalai (*vérvonalak, haplotípusok*).

Vizsgálataink megmutatták, hogy az Északi-középhegység és a Dél-Dunántúl szarvasainak genetikai profilja eltérő. A különbség közel olyan nagy, mint a mai magyar és japán népesség közötti profilok eltérése.

Az eltérő profilok azt is jelzik, hogy a két tájegységet más vidékekről származó szarvasok népesíthették be a jégkorszak után, de az is kimutatható volt, hogy Gödöllő-Valkó körzetébe Somogyból szarvasokat telepítettek be.

Frank Krisztián és Stéger Viktor vizsgálatai szerint az északi tájakat a jégkorszakot az Ibériai-félszigeten átvészelt szarvasok népesítették be a jégtakaró visszahúzódása után, míg a Dél-Dunántúlra és Gemencre a balkáni menedékhelyről vándoroltak be. A két vándorlás találkozott is valahol a Duna mentén, és géneket is cseréltek. Az egykori eseményt őrzik a szarvasgenomok.

Gemenc szarvasai csak 8%-ban tartalmaznak anyai ágon Ibériai-Nyugat-Európai eredetű géneket, 92% délről a balkáni menedékhelyről származik. A Zempléniénél fordított

a helyzet, a gének 60%-a Ibériai-Nyugat-Európai típusú és 40%-a déli, balkáni változat.

Az északi és déli populáció eltérő genetikai profilja lehet az egyik oka annak, hogy a Dél-Dunántúlon sokkal több a kapitális agancsú szarvasbika, mint az Északi-középhegységben. A világelső trófeák fele származik a déli vidékekről, Gemencről Zaláig. Mindez annak ellenére van így, hogy mindkét vidék kiváló szarvasélőhely és a két táj szarvasai amúgy egyformák természetben, erőben.

A két távoli refúgiumból egykoron bevándorló szarvas populációkban a véletlen genetikai sodródás jelenség (*genetic drift*) következtében az agancs kialakítását irányító gének más-más változatai halmozódtak fel.

A trófeacentrikus vadászati kultúra és a hozzáértő vadgazdálkodási gyakorlat ki is használja ezt. A gyengébb agancsú szarvasbikákat kilövik, így génjeikkel kevésbé járulhatnak hozzá a következő generációkhoz, más esetekben a jó genetikai állományú szarvasokat telepítenek a gyengébbek közé (vérfriítés).

Az agancs több tulajdonságához, fenotípusához bizonyos számos gén egyidejű működése szükséges (*pl. vastagság, hosszmeretek kialakulása, ezek ún. kvantitatív és poligénis jellegek*), s ezek a gének tovább adódnak az utódoknak.

A környezet határozza meg – pl. a táplálék változatossága, bősége –, hogy a génekben tárolt lehetőség mennyire valósulhat meg. A jó géntípusok jó környezetben kiváló trófeához vezetnek, silány környezetben nem érvényesülnek. Mindez fordítva is igaz a kevésbé jó géntípusokra is: a legkiválóbb élőhely sem segít kapitális trófeához.

Érdemes hozzátenni, hogy az agancs az egyed dominanciájának külső jele is. A nagy agancs előnyt jelent a szaporodáskor, látványa legtöbbször távol tartja a riválisokat,

ugyanakkor van egy genetikailag optimalizált mérték a természetben, ami fölött már hátrányos a nagyság, annyira megterheli a szarvasbika szervezetét a hatalmas agancs kiövesztése.

Tapasztalat, hogy a zárt kertekben irányított keresztezésekkel tenyésztett, már 5-6 éves korukban óriás agancsot fejlesztő szarvasbikák fiziológiája felborul, a bőgés ideje bármely időszak lehet, életük sokkal rövidebb természetes társaiknál. Az erdőbe kihelyezve nem állnák a szaporodás versenyét és rövid idő után elpusztulnának. Mondhatnánk, a tenyésztő, az ember „túltolta a biciklit”.

Genek működése a fejlődő agancsban

A szarvasbika a tél végén lehullatja az előző évben fejlődött agancsát. Az elkövetkező 100-120 napban újat fejleszt. Az agancs fejlődése több szempontból is egyedülálló.

Egyrészt különböző szöveteleésekből, idegekből, vérekből, sokirányú fejlődésre képes sejtekből álló komplex és teljes szerv regenerálódik évről évre. Másrészt ez a leghevesebb szövetyarapodás az élővilágban, még a legrosszabb indulatú daganatoknál is hevesebben, naponta akár 20 dgm-mal gyarapszik az agancs és 1-2 cm-t nő minden ágvégén.

A heves sejtosztódás ugyanakkor szabályozott, a fejlődő agancs nem rákosodik el, gátló gének (*negatív regulátorok, represszor gének*) és ún. *tumor markergének* fokozott működése tartják mederben. Utóbbiakat azért nevezik tumor markereknek, mert aktivitásuk éppen fordított az emberi rosszindulatú daganatokban, ott kikapcsolnak, s ez jelzi a tumor kialakulását. A tumor markergén működésének meghatározása jelzi a tumor állapotát.

Az agancsba egy-másfél hónap alatt hatalmas mennyiségű csontanyag épül, amely a rekord trófeák esetén akár 10-15 kg is lehet, a szarvasbika testi csontvázának akár harmadával egyenlő csont tömeg. Az agancs csont építése a *mineralizációs gének* működése által történik.

Ezek a gének a váz csontozatában is működnek, de aktivitásukat a fejlődő agancsban 3 mester regulátor gén 30-50-szeresre fokozza. Olyan gyorsan épül az agancs, hogy a szarvasbika nem képes a táplálkozással biztosítani az építéshez szükséges kalcium teljes mennyiségét. A hiányt a váz csontozatából vonja el és építi át az agancsba.

Időlegesen, április-júniusban csonttrikulást szenved. Amikor az agancsot tápláló véretek elzáródnak (vérrögök halmozódnak fel) elhalnak a sejtek és az agancsot fedő bősűrű bőr és idegek. Befejeződik a folyamat júliusban, s a szarvasbika letisztítja elkészült agancsát, az agancs halott szervvé válik. Ettől kezdve megfordulnak a folyamatok és táplálék kalciumtartalma visszaépül a csontokba,

helyreáll a vázcsontozat sűrűsége. A szarvasbika meggyógyítja magát.

Feltételeztük, hogy a szarvasbika minden évben megismétlődő oszteoporózisa és az ember oszteoporózisa mögött hasonló gének és gén kaskádok epigenetikai működése lehet. Lényeges különbség, hogy a szarvas oszteoporózisa és megfordítása része a természetes életműködésének, hozzájárul a szaporodás sikerességéhez.

Az emberi oszteoporózis ugyanakkor civilizációs betegség, sokkal a gyermekvállalás évei után jelentkezik és nem fordítható meg. Az iparilag fejlett világban a lakosság 10%-át érinti, hazánkban 900 ezer ember érintett (600 ezer nő és 300 ezer férfi), az Egyesült Államokban ez a betegszám eléri a 30 milliót.

Állatorvos sebész kollégánk három szarvasbikából kicsiny lengőborda mintákat operált ki (a szarvasok élete nem volt veszélyben, gyorsan felgyógyultak), háromszor mindegyikből egyetlen agancs ciklusban: az intenzív agancs növekedéskor, az agancs tisztításakor (barka hántás), a téli nyugalmi időben.

A csontban működő gének aktivitását az *expressziós DNS chip technológiával* határoztuk meg. Ebből megtudtuk, hogy a szarvasok oszteoporózisában mely gének működése tűnik különösen fontosnak. A SOTE I. Belgyógyászati klinikáján *Lakatos professzorral* és doktoranduszaival összefogva ellenőriztük a gének emberi megfelelőinek működését oszteoporózisban szenvedő és nem szenvedő betegekből származó csontmintákban is.

A „*szarvas javasolta gének*” 50-szer pontosabban mutatták ki a csonttrikulált állapotot, mint azok a gének, amelyeket a fejlett klinikai gyakorlatban vizsgálnak.

Általános tanulság lehet: amikor az állatvilágban megismert természetes fiziológiai állapotok hasonlatosak patológias emberi állapotokhoz, a génműködések vizsgálata az állatokban segítheti a gyógyászati és gyógyszerfejlesztési kutatást, például a gyógyszer-célpontok kijelölésével.

És egy érdekesség: Dél-Dunántúli szarvasok az Alpokban

Levél jött olasz kutatótól. Két feltűnően erős szarvasbikákat ejtettek el vadászok. Trófeájuk értéke messze meghaladta az ottaniakét. Kérték, hogy ellenőrizzük, milyen populációból származhattak?

A DNS vizsgálat eredményéből azonnal láttuk: az egyik anyai rokonsága Baranyában, a másiké Somogyban él. A legkiválóbb szarvas populációkból származtak. Elgondolkodhatunk: hogyan és miért ment el ez a két nemes szarvas a messzi idegenbe meghalni?

Dr. Orosz László

akadémikus, genetikus, Professor Emeritus (ELTE)

Képek: **Gemenc Zrt., Pilisi Parkerdő Zrt.**

Változások a hazai erdészeti szaporítóanyag termelés és kereskedelem szabályozásában

Többéves előkészítő munka eredményeként változott meg a hazai erdészeti szaporítóanyagok termelését és kereskedelmi szabályozását tartalmazó korábbi FVM rendelet az Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Terméktanács és a hatósági, illetve jogalkotói oldalak közös együttműködésének eredményeként.

A jogszabály módosítása azért volt elodázhatatlan, mert az eredeti joganyag (110/2003. FVM rendelet) még az EU-csatlakozás előtti bürokráciai, szabályozáspolitikai és hatósági munkára épült rá. A Terméktanács (EESZT) kérését elfogadva az Agrárminisztérium erdészeti politikáért, illetve a hatósági szabályozásokért felelős államtitkárságai a Terméktanáccsal több körön egyeztetve alkották meg az új szabályozást.

Az új szabályozásban található alapvető változások

Változott az Európai Unióban erdészeti célokból fontos fajok és mesterséges hibridek kereskedelmét befolyásoló érintettségi lista. A módosításról a rendelet [28/2009. (VI. 20.) AM r.; Magyar Közlöny 2019. évi 104. sz.] I. sz. mellékletének A. része, illetve a Magyarországon erdőgazdálkodási szempontból fontos fajok és mesterséges hibridek című B. része is olyan fajokat tartalmaz, amelyeknél lehetővé teszi az erdészeti felhasználást, de ugyanakkor nem minden faj esetében írja elő a kötelező szaporítóanyag-szemlé.

Ez abból a szempontból lényeges, hogy a melléklet B. része szerinti fajok esetében a (3) bekezdés szerint való alap származási igazolványt nem kell kiállítani. Ha a B. részben felsorolt fa- és cserjefajok esetében a csemetekerti engedélyes – a (3) bekezdés szerinti alap származási igazolvány kiállítása iránti kérelem mellőzésével – tárgyév június 30. napjáig bejelenti az alap származási igazolvánnyal nem rendelkező csemete csemetekertben történő eltelepítését, a szaporítóanyag származási körzeteként egységesen Magyarországot kell megjelölni a szállítói származási bizonylaton, és a szaporítóanyag kizárólag azonosított származási kategóriában forgalmazható.

Változott néhány a szakmai gyakorlatot befolyásoló határidő is

A felügyeleti illetékes kormányhivatal személyzete a tárgyévi csemetekerti szemlélet november 15-ig, minden évben köteles elvégezni. Így csökken annak a lehetősége, hogy csússzon egy kereskedelmi tevékenység a dokumentáció hiánya miatt. Ugyanakkor a hatóság munkáját is segíti az időpont, hiszen ütemezhetővé válik a hatósági munka szervezése.

Ugyancsak időpontbeli változás, hogy az erdészeti szaporítóanyag szállítói származási bizonylat megküldése is változott: az őszi időszakban december 31., a tavaszi időszakban június 30. az időpont, ameddig ezeknek meg kell történnie.

A termelői (házi, illetve hatósági belső használatra szánt) csemeteeltárt is június 30-ig kell benyújtani a NÉBIH felé, így a szezonális bejelentéseket egységesen egy időpontban kell elvégezni, ami bürokráciacsökkenést eredményez.

Jelentős változás, hogy az Európai Unió valamely tagállamából az erdészeti szaporítóanyag-forrás jegyzékben regisztrált kiinduló anyagból nyert szaporító alapanyag, illetve az abból nevelt ültetési anyag bejelentési kötelezettség mellett, külön engedély nélkül szállítható át Magyarországra. A bejelentést a NÉBIH-nek kell megtenni az átszállítást követő 8 napon belül, ennek értelmében a korábbi „belföldesítő szemle” mint felesleges bürokráciai elem kivezetésre került e termékek esetében.

Ugyanakkor Magyarországról az Európai Unió valamely tagállamába átszállítás esetén a szállítás megtörténte után legkésőbb 8 napon belül, a szállítói származási bizonylatot mellékelve be kell jelenteni a NÉBIH-nek, a NÉBIH honlapján közzétett formanyomtatványon. Ez az intézkedés ugyancsak a kereskedelmi életet egyszerűsíti, hi-

szén a korábbi, kereskedelmet megelőző szemle akadályozó rendszere kivezetésre került.

Szintén fontos változás, hogy a csemetekerti engedély kiváltásánál az Erdészeti és Energetikai Terméktanács tárgyévi tagsági igazolását kell bemutatni. Ezzel az intézkedéssel várhatóan fehéredni tud a csemetetermelés.

További fontos változás, hogy egyszerűsödött a maggyűjtések helyszíni ellenőrzésének bejelentése. A jogszabály egyértelműen lehetőséget ad arra a termelőknek, hogy előzetesen egyeztetve a felügyelővel, ütemezhetővé és kalkulálhatóvá váljon a gyűjtések ellenőrzése, azok menete.

A fentiekén kívül szabályozásra került a mikorrhizált szaporítóanyag termelése és kereskedelme. Ez egy teljesen új elemként jelent meg a szabályozásban. Ilyen

szabályozás korábban nem létezett Magyarországon. A szakemberek a lehető legjobb és legszükségesebb mértékben próbálták szabályozni ezt a területet. Reményeink szerint tisztább termelési és piaci feltételeket fog a szabályozás e része kialakítani a szektorban.

Összességében elmondható, hogy a Terméktanács üdvözli a joganyag módosítását, és reméli, hogy a termelői körben nem fog komoly problémákat okozni az új szabályozásra való áttérés. Ennek érdekében a Terméktanács konzultációs anyagot fog kiküldeni a tagság körébe, illetve szakmai rendezvényein ismertetni fogja a változásokat és azok hatásait.

Farkas Pál ügyvezető (EESZT)

Fotó: csemetekert.hu

„Üzemtervezői” szakmai nap Gemencen

Az MTA Pécsi Területi Bizottságában a 2013 óta működő Erdészeti és Vadgazdálkodási Munkabizottság 2019 tavaszán második alkalommal tartott kihelyezett szakmai szimpóziumot a Gemenc Zrt.-nél. A szakmai nap az üzemtervezés és körzeti erdőtervezés témakör köré szerveződött.

A munkabizottsági tagokon kívül meghívásra kerültek azon állami erdőgazdaságok képviselői is, akik az ESZR üzemtervezői moduljának fejlesztése iránt érdeklődést mutattak, valamint a Gemenc Zrt.-vel területi átfedésben lévő kormányhivatalok erdőtervezési vezetői, továbbá a NÉBIH Erdészeti Igazgatósága és a Naviscon Zrt. képviselői, valamint a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kara.

Keszti László, a Mecsekerdő Zrt. vezérigazgatója az MTA-PAB Munkabizottságának elnökeként és Csonka Tibor, a Gemenc Zrt. vezérigazgatója mint házigazda köszöntötte a Munkabizottság tagjait és a meghívott szakembereket, majd Lajtos János, a Gemenc Zrt. osztályvezetője ismertette a szakmai nap programját. A köszöntőket követően négy előadás hangzott el.

Az első előadásban Nagy Frigyes Vince, az Agrárminisztérium munkatársa: „Az üzemtervezés kezdetei” címmel történeti áttekintést nyújtott az üzemtervezés kialakulásáról.

Előadását Hans Carlowitz bányamérnök 1713-ban megjelent „Sylvicultura Oeconomia: Fenntartható gazdálkodás” című kiadványának felvillantásával kezdte, kiemelve, hogy több mint három évszázad távlatából megőrzött gondolat a tudatos erdőgazdálkodást a tartamossággal, fenntarthatósággal és tervszerűséggel azonosítani.

Felhívta a figyelmet arra, hogy az elmúlt 70 év többségében országos hatáskörű szervezetként, központi irányítás mellett végezte tevékenységét az állami erdőtervezés. Kiemelte viszont azt is, hogy az „erdőrendezés”, „körzeti erdőtervezés” és „üzemtervezés” fogalmak nem egymás szinonimái, nem voltak egymást helyettesítő megnevezések a múltban sem.

Az üzemterv a gazdálkodó megrendelésére készült vagy maga a gazdálkodó készítette a saját maga által felállított kritériumok alapján, míg a körzeti erdőterv hivatalból készül az állami elvárásoknak megfelelően, a gazdálkodói és egyéb ügyféli javaslatok figyelembevételével.

A körzeti erdőterv keretűvel jellegű, terület(körzet)centrikus és a használathoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek nyilvántartására koncentrált; míg az üzemterv haszonvétele-centrikus, melyben a jellemző haszonvétele – általában a ki-termelhető fajfajonkénti fatérfogat – és annak ütemezése a meghatározó tényező.

Érdekes azonosságokat, párhuzamokat mutatott be a jelenleg ismert és az elmúlt időszakokban kiadott erdőrendezési útmutatók szellemisége és az 1920-as „Körrendelet az üzemtervek alapjául szolgáló főbb gazdasági elvek előzetes bemutatása tárgyában” között.

A tulajdonosi érdekképviselet mellett mindig is fontos tényező volt a gazdálkodási alapegységek stabilitása, a hozamok hosszú távú kimutatása és tervezése, a részletes „főhasználati és előhasználati terv”, a „mellékhasználati és felújítási terv” és az „útépítési terv”. A korábbi korokhoz tartozó szakmai iránymutatások megismerését kiemelten fontosnak tartotta, hogy érteni tudjuk a most látott idős erdők keletkezésének körülményeit. Az 1920. május 6-án kiadott m. kir. földművelésügyi miniszter által jegyzett 14500. szá-

mú rendelet felkutatására fel is kérte a hallgatóságot. E rendelet akkoriban „az új erdőrendezési utasítás tárgyában” született történelmünk sorsdöntő időszakában.

A második előadást Czírok István a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság Erdőrendezési Osztályának osztályvezetője és az OEE Erdőrendezési Szakosztályának elnöke mutatta be *Az üzemtervezés átalakulása, a körzeti erdőtervezés kialakulása 1995-től napjainkig* címmel. Az előadás elején az 1995-ös év úgy került ismertetésre, mint az átmenet éve. Előtte a 73/1981. (XII. 29.) Minisztertanácsi rendelet előírta: „az ország minden erdejében jóváhagyott, legalább 10 évre szóló erdőállomány-gazdálkodási terv szerint kell gazdálkodni”, mely „üzemtervet” teljes erdőgazdálkodási egységre (kivéve az ország erdeinek 1%-át kitevő magánerdőket, melyekre helységenként) kellett elkészíteni.

1995. január 1-jén ez alapján 528 db üzemterv lépett hatályba. 1995-ben, az átmenet évében 15 db körzetre és 18 db erdőszetre már körzeti erdőterv készült kísérleti jelleggel, de a hagyományos elvek alapján még 98 db üzemterv is készült az FM Erdőrendezési Szolgálatnál.

A körzeti erdőtervezés az FM Erdészeti Hivatal 30447/1995. számú levelével került elrendelésre. Az elrendelés indoklása szerint a kárpótlásokat követően elkerülhetetlen volt „az új erdőtulajdonlási-használati körülményekhez igazodó, mindamellett az állam korlátozó szerepét fenntartó, az erdőtervezés klasszikus elemeit érvényesítő új erdőrendezési módszerek kialakítása és bevezetése”. Ekkor még a részvénytársaságok erdőszeteit „önálló körzetenként”, a korábbi üzemtervezési gyakorlatnak megfelelően kellett tervezni az utasítás szerint. Mind az erdőszeterekre, mind az összes többi erdőre vonatkozó körzeti erdőterveket az FM miniszter hagyta jóvá.

A kialakulóban lévő gyakorlat megőrzésének igényével került elfogadásra az 1996. évi LIV. tv. az erdőről és az erdő védelméről (a továbbiakban 1996-os Evt.), mely szerint „A miniszter állami feladatként gondoskodik a körzeti erdőterv elkészítéséről”, de az 1996-os Evt. megőrizte az üzemterv fogalmát is. Üzemterv ekkor már csak erdőtervezési körzeten belül volt értelmezhető, mely alapján elvárás volt, hogy „Az erdőgazdálkodó erdőgazdálkodási tevékenységet csak a gazdálkodási területére vonatkozó üzemterv alapján folytathat”.

Üzemterv elkészítéséről a gazdálkodó volt köteles gondoskodni, melyet a kialakult gyakorlat alapján az erdőgazdálkodó megrendelésére készítettek az ÁESZ munkatársai térítés ellenében, a körzeti erdőterv adatainak felhasználásával.

A körzeti erdőterv és az üzemterv kapcsolatát jellemezte a következő idézet: „Az erdőgazdálkodó nyilatkozhat arra nézve, hogy a körzeti erdőtervnek a területére vonatkozó részét minden vonatkozásban elfogadja és a Szolgáltatól kérheti annak üzemtervként való kiadását.” Végeredményben 99%-ban az valósult meg, hogy a körzeti erdőterv erdőgazdálkodóra vonatkozó részének másolata alkotta az üzemterv leíró és tervadatait. (Fontos kiemelni, hogy a többi erdőgazdálkodótól eltérően az erdőgazdaságok erdészeteinek az önálló körzeti erdőterve egyben üzemterv is volt.)

1995 és 2009 között, egy teljes 10 éves ciklusban és azon túl még 4 évnyi visszatérésre vonatkozóan 283 db körzeti erdőterv mellett még 234 db önálló körzeti erdőtervnek minősülő erdészeti üzemterv készült (az időbeli ismétlésnek köszönhetően több, mint 3 millió hektárt érintően).

Az időszak végére a körzeti erdőtervezés ütemezése már nehezen volt tartható, mert az erdészetek jelentős átszervezésen estek át. Az erdészetek feldarabolásával és összevonásával járó változások már nem voltak lekövethetőek a 10 éves ciklikusság teljes erdészeti üzemre történő megtartásával. Új stabil tervezési alapegység kialakítása vált szükségessé.

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. tv. (továbbiakban Evt.) elfogadásával végleg eltörlésre került a már csak az állami erdőgazdaságok néhány erdészetére megvalósítható teljes gazdálkodót érintő üzemtervkészítés. Az erdészetek működési területétől függetlenül kialakításra kerültek az új erdőtervezési körzetek. Minden erdőgazdálkodó az erdőtervezési körzetbe eső részterületére vonatkozóan hivatalból kapta meg erdőtervét hatósági határozat formájában. A körzeti erdőtervek elkészítését erdőtervendeletek szabályozták, utólagos miniszteri jóváhagyásra már nem volt szükség. 2010-től 2017-ig 97 db körzeti erdőterv készült majd 1,5 millió hektárt érintően.

Az Evt. és a hozzá kapcsolódó végrehajtási rendeletek 2017-es módosításával újabb változás következett be a körzeti erdőtervezés folyamatában. Erről részletes tájékoztatás jelent meg az *Erdészeti Lapok* 2018. novemberi számában.^[1]

A legfontosabb változások: nem készül erdőtervendeletről, nyomtatvány készült az előzetes erdőgazdálkodói javaslatok benyújtásához, nem kell teljeskörűen erdőrésztelenkénti egyeztetést tartani, lerövidült az erdőtervezés hatósági eljárása és az erdőtervek kiadására rendelkezésre álló idő; valamint az örökerdő- és átalakító üzemmódhoz kapcsolódó speciális tervezési feladatokat a gazdálkodónak és szakembernek kell elvégeznie. A tervezési folyamat két részre tagolódott: az igazgatási (adatgyűjtési) részre és a hatósági eljárásra (egyeztetésre és tervkiadásra).

Napjainkban az egységes szabályozás ellenére a körzeti erdőtervezés menete nem kiegyenlítően zajlik az érintett járási kormányhivataloknál, ugyanis jelentős különbségek mutatkoznak a helyi adottságok miatt (pl.: betöltetlen státuszok, erdőterületek elaprózottsága, erdőgazdálkodók száma).

A harmadik előadó *dr. Csépanyi Péter*, aki az OEE Örök-erdő Szakosztályának elnökeként fogadta el a meghívást a rendezvényre „Az örök-erdő-gazdálkodás tervezési alapelvéről”-ről tartott érdekes előadást.

Az előadás során külön megerősítette, hogy a nem vágásos üzemmódú erdőkre vonatkozóan a körzeti erdőtervezés kezdetére örök-erdő-fenntartási vagy -átalakítási tervet kell készíteni a gazdálkodó és szakembernek, mely tervet meg kell küldjön a hatóság számára.

A tervkészítésnek jelen pillanatban nincsenek végrehajtási rendeletben rögzített kötött formái, de a vágásostól eltérő gaz-

dálkodást hosszú ideje gyakorló Pilisi Parkerdő Zrt. a Naviscon Zrt.-vel közösen fejleszti az örök-erdő tervezését és nyilvántartását segítő modult az ESZR-en belül. A nyilvántartás alapját képezi az Országos Erdőállomány Adattár térképi és leíró adata, az erdőgazdálkodó mintavételes felvételei, adatai, saját fotók és egyéb tervezést segítő térképi állományok.

Külön figyelmet kell fordítani a megfelelő feltáró hálózat kialakítására, valamint fenntartására, kialakítva az erdőrésztelen belül a rendszeresen használt közelítőnyom-hálózatot is. Fontos a gyakorlatilag folyamatos gazdálkodásnak és a természeti folyamatoknak köszönhetően az erdőrésztelen egészen közel állandó, de részleteiben folyamatosan változó képének rendszeres erdőgazdálkodói felülvizsgálata, ami a visszatérési időtől függő (általában 5–10 év közötti) terepi jelenlétet igényel.

A gazdálkodó felvételezésének az újultra is ki kell terjednie, függetlenül attól, hogy van-e nyilvántartott erdőfelújítási kötelezettség az erdőrésztelenben. Az előadó szerint az újulat minőségét is folyamatosan monitoringozni kell, annak érdekében, hogy a folyamatos erdőborítást befolyásoló külső tényezők hatása rendszeresen nyomon követhető legyen. A fokozott gazdálkodói, szakemberi jelenlét mellett más ágazatokból származó információkat és tudást is integrálni kell a folyamatos erdőborítottság és a nagyobb társadalmi megbecsülés fenntartása érdekében.

A házigazda Gemenc Zrt. részéről Lajos János erdőgazdálkodási osztályvezető, az OEE Erdőrendezési Szakosztályának titkára tartotta a negyedik előadást: „A megalapozott erdőgazdálkodói javaslat fontossága a körzeti erdőtervezés megkezdése előtt” címmel.

A Gemenc Zrt. adatain keresztül érzékeltetésre került, hogy az erdészetek átalakítása, majd az üzemtervezés és a körzeti erdőtervezés átalakulása nyomán hogyan születik 5 év alatt 4 erdészetre 13 erdőterv-határozat az erdőgazdaságnál.

Az üzemterv fogalma klasszikusan az erdészetekre lett értelmezve, de mostanra az „üzem” fogalmát is át kell értelmezni. Az erdőtervi lehetőségek tekintetében az erdőgazdaság egészére mostanra ugyanúgy értelmezhető az üzem, mint az egyes erdészetekre.

Az Országos Erdőállomány Adattárra alapozott erdőgazdálkodói nyilvántartások felhasználásával lehetősége van minden erdőgazdálkodónak a tervidőszaki lehetőségek éves átlagát a teljes területére meghatározni. A Gemenc Zrt. ese-

tén ez 13 részelem önálló vizsgálatából, és az adatok összegzéséből áll.

Egy Gemenc Zrt.-hez hasonló cég esetén, melynél két megyei kormányhivatal látja el az erdészeti hatósági feladatokat, három a természetvédelmi

hatósági feladatokat, két nemzeti park igazgatóság végzi a természetvédelmi kezelői, három vízügyi igazgatóság a vízügyi kezelői tevékenységet, ott arra kell törekedni a Zrt.-nek, hogy mind a lehetőségek mértékével, mind a korlátozások körével ne csak részelemeiben, de egészében is tisztában legyen. Ha ezen információkkal rendelkezik a gazdálkodó, akkor tud nagy biztonsággal a jövőbe tekintve egy új erdőtervezési folyamatra felkészülni.

Az új erdőtervezési időszakra való előzetes felkészülés azért is fontos, mert a körzeti erdőtervezés igazgatási szakaszában (az adott év április 30-áig) kell az erdőgazdálkodóknak benyújtania a gazdálkodói javaslatát, valamint az örök-erdő- és átalakítási terveket.

A gazdálkodói javaslat megtétele előtt érdemes a gazdálkodónak is felülvizsgálni az erdő állapotát. Sok helyen az erdőrészlet határvonalai korrekcióra szorulnak, az állományleírás aktualizálását is érdemes elvégezni, mert az erdő természetességi állapota mellett az aktuális záródás is jelentősen meghatározza az erdőrészlet jövőképét és a gazdálkodói javaslat elfogadhatóságát.

Bizonyos rendeltetésekre (kiemelten a talajvédelmi) vagy a meglévő rendeltetések sorrendjére javaslatot lehet tenni, melyhez ugyancsak szükség lehet előzetes terepi jelenlétre. Megfontolandó az is, hogy védett természeti területen mely gazdasági rendeltetés újbóli megállapítása válhat szükségessé, hiszen az Evt. 2017-es módosítása óta már csak a fokozottan védett erdőkre igaz, hogy nem lehet gazdasági további rendeltetés az elsődleges természetvédelmi rendeltetés mellett.

A záródásihiányos erdők felülvizsgálatára is sort kell kerítenie az erdőgazdálkodónak, ugyanis a termőhelyi okok miatt alacsony záródású erdők felnyíló erdővé minősítését is az erdőgazdálkodónak érdemes kezdeményeznie, akár csak a nyiladékok, rakodók, tisztások, cserjések, terméketlen területek, valamint az időszakos vagy állandó vízállások önálló egyéb részletként történő kialakítását. Mindezen szempontokat figyelembe véve az előadó megítélése szerint az erdőgazdálkodói javaslat megküldése előtt szükség van olyan terepi jelenlétre és térinformatikai információkra és készségekre, melyekkel valamennyire a körzeti erdőtervezés szempontjait is figyelembe véve áttekinti az erdőgazdálkodó a tervezés induló állapotát.

Az állapotfelmérést követően a jövőbeni stratégiai célokat a tartamos gazdálkodás fenntartása mellett a lehetőségek optimális kihasználására törekedve kell megtervezni!

A gazdálkodó elvárásainak megfelelő nyilvántartás elérése érdekében folyamatosan jó minőségű, megbízható adatokat kell szolgáltatni a terepi munkák megkezdése előtt a körzeti erdőtervezés számára, mely cél elérése érdekében folyamatosan fejlődnie kell a gazdálkodóknak. Ezen törekvések megvalósításához a következő erdőtervezési időszak kezdetéig egy év áll rendelkezésére a Gemenc Zrt.-nek. Más erdőgazdálkodók azonban nem rendelkeztek a felkészüléshez elegendő idővel.

A szakmai nap délelőttjének második részében felkért hozzászólóként *Jagicza Attila* (Bakonyerdő Zrt.), *Horváth Péter*

Brúnó (Mecsekerdő Zrt.), *Szabó József* (SEFAG Zrt.) és *Szrnka Mihály* (DALERD Zrt.) számolt be arról, hogy a jogszabály 2017-es változása hogyan érintette Társaságukat egy-egy folyamatban lévő erdőtervezési időszakot érintően. A társaságok teherviselési képességétől függően kialakításra kerültek „üzemtervezéssel” foglalkozó osztályok, csoportok vagy egy erdőtervezői gyakorlattal rendelkező kolléga került felvételre, akik a gazdálkodói javaslat összeállításában segítik az erdőgazdaságok termelésben edződött szakembereit.

Mindannyian elmondták, hogy lejárt (kiürült) erdőtervek esetén az idei évben április 30-ig erdőgazdálkodói javaslatokat nehezen fogják összeállítani az erdőrészletek teljes körére vonatkozóan az idő rövidsége miatt. A körzeti erdőtervezésben tapasztalatokat szerzett kollégák segítségével is főleg a vágásérettségi kort megközelítő idős állományok felvételére koncentrálnak.

Igény mutatkozik mélyebb felülvizsgálatokra is, különösen a termőhelytípus-változat pontos meghatározása érdekében. *Jagicza Attila* és *Szabó József* is kiemelte a GY-T és a KTT-CS klíma meghatározásában, eltolódásában rejlő problémákat. *Szrnka Mihály* pedig jelezte, hogy az ESZTY klíma mellett a SZTY (sztyepp) klíma adattárban történő megjelenítésére is szükség van.

A terepi felvételezésben egy ideje már aktívabb erdőgazdaságok a terepi adatrögzítést és az irodai feldolgozást segítő programok és eszközök fejlesztését és alkalmazását szorgalmazták. *Horváth Péter Brúnó* kiemelte, hogy a felvételezés a modern eszközök ellenére is a ceruza-papír meglétére alapul a terepen (akárcsak a kormányhivatali erdőtervezés során).

A társaságok egymástól függetlenül hasonló eljárásrendet alakítottak ki házon belül, miszerint tervezési alapelvek kialakítását követően mind az erdészeti szakemberei, mind a munkájukat segítő „üzemtervezők” erdőrészletenként jövőképet vázolnak a következő tervidőszakra, majd az egymással történő egyeztetést követően teszik meg a végleges erdőgazdálkodói javaslatot a körzeti erdőtervezés számára.

A program délutáni része kötetlenebb formában zajlott, ahol lehetőséget kaptak az előadók a hallgatói és a meghívott vendégek kérdéseik feltételére, szakmai véleményük elmondására és további javaslataik megosztására.

Abban egyetértés alakult ki, hogy az Országos Erdőállomány Adattárát alkalmassá kell tenni az elektronikus ügyintézésre, hogy a gazdálkodó felvételéből származó adatok ne csak papírról legyenek megismerhetők és felhasználhatók a hatóság számára. A szorosabb együttműködés és a jogszabályi módosítások utáni egységes ügyintézés úgy lesz elérhető, ha tapasztalataink és eredményeink továbbra is széles körben megismerhetők lesznek olyan fórumokon is, mint ez a szakmai nap volt.

Lajos János

erdőgazdálkodási osztályvezető

Sipos Sándor

erdőgazdálkodási és műszaki igazgató

Gemenc Zrt.

Irodalom

1. Vánca–Rozovics–Szolnyik–Czirok: Változások az erdőtervezésben az erdőtervénymódosítás hatására, *Erdészeti Lapok* 2018. 11. ❁

Főmérnöki értekezlet Karapancsán

2019. május 14. napján az Agrárminisztérium irányítása alá tartozó állami tulajdonú erdőgazdasági zrt.-k erdőgazdálkodását irányító termelési vezérigazgató helyettesei, erdőgazdálkodási igazgatói, főmérnökei részére az Agrárminisztérium Földügyekért Felelős Államtitkárságának Erdőgazdálkodási, valamint Vadgazdálkodási Főosztálya kihelyezett értekezletet tartott a Gemenc Zrt. Karapancsai Majorságában. Az értekezlet résztvevőit a Gemenc Zrt. részéről *Csonka Tibor* vezérigazgató, *Sipos Sándor* erdőgazdálkodási és műszaki igazgató, *Keller József* kereskedelmi és vállalkezési igazgató fogadta házigazdaként.

Az értekezletet az Agrárminisztérium képviselőjében *Zambó Péter* államtitkár nyitotta meg, aki tájékoztatást adott az Államtitkárság szervezeti változásairól, az elmúlt időszakban lezajlott ágazati eseményekről, valamint a közeljövőben várható feladatokról. A közjóléti és a természetvédelmi elvárások mellett a hatékony gazdálkodás folytatása megerősítést nyert mind az Államtitkárság, mind az Agrárminisztérium részéről.

Dr. Csépanyi Péter erdőgazdálkodási főosztályvezető tájékoztatást nyújtott az erdészeti társaságok gazdálkodásait érintő legfontosabb jellemzőkről, kiemelve a társaságok részéről az erdőgazdálkodás mellett elvégzett közjóléti, természetvédelmi, és egyéb feladatokat is.

Olmosi Marianna osztályvezető tájékoztatta a résztvevőket a vagyonkezelési szerződések helyzetéről, valamint a szerződésekkel kapcsolatos hátralévő feladatokról.

Lomniczi Gergely politikai főtanácsadó az erdészeti társaságok kommunikációjának fejlesztési lehetőségeiről tartott

tájékoztatót, amelynek fontos eleme lesz a 2019–2020-ra tervezett Kaán Károly Országfásítási mintaprogram végrehajtása, valamint az erdőgazdaságok közjóléti tevékenységének folytatása.

Nagy Frigyes Vincze erdészeti szakmai referens az erdészeti jogalkotást érintő eseményekről és várható feladatokról adott tájékoztatást. *Dr. Kovács Dávid* természetvédelmi referens az ágazatot érintő pályázati lehetőségekről, kiemelten a VP pályázatok helyzetéről, illetve a következő ciklusban várható szektorális terv elemeiről tartott előadást. *Balogh Ákos* erdészeti referens a várható erdészeti szakszemélyzetet érintő, valamint az erdőkezelési tevékenységet szabályozó jogszabálytervezetről tartott tájékoztatást. *Kovács Ferenc* vadgazdálkodási főosztályvezető az erdőgazdasági társaságokat érintő vadgazdálkodási feladatokról számolt be a résztvevőknek, kiemelten a közvéleményt is erősen befolyásoló belterületi vadkárproblémákról, valamint a közelmúltban elkészült egységes vadkárprotokoll helyzetéről, tovább-

bá a 2021. évi nemzetközi vadászati kiállításról.

Az összejövetel második napján a Gemenc Zrt. bédai területén Kőlked községben terepi bejáráson mutatta be a házigazda Gemenc Zrt. a régi ártér mentett oldali részén az alföldi kocsányos tölgy gazdálkodás szépségeit és a természetes felújításra és mesterséges alátelépítésre alapozott erdőfenntartás nehézségeit.

A vágásos gazdálkodásról való áttérés csökkentett mértékkel ugyan, de továbbra is elvárás maradt ezen erdők egy részén, azonban az idegenhonos fafajok természetes újulatának tömeges konkurenciája a végrehajtás módjának tervezésekor átgondolásra kell késztesen minden erdőgazdálkodót.

A terepi bemutatónak alkalmával a Gemenc Zrt. érzékeltetni kívánta az elmúlt húsz évben végrehajtott bontóvágások, szálalóvágások, fokozatos felújítóvágások sikertelenségeit, összehasonlítva az évszázadok óta ugyan ezen körülmények között zajló mesterséges erdőfelújítási technológiák eredményeivel.

A bemutatásra került erdőrészetek és az elvégzett tevékenységek eredménye alapján a szakemberek egyöntetű véleménye volt, hogy a domb- és hegyvidéken alkalmazott természetes felújítási technológiák nem alkalmazhatóak megfelelő biztonsággal és eredménnyel az erdőklimán kívüli síkvidéki területeken. E területek termőhelyi jellemzői az erdőtalaj-nélküliség, a szélsőséges klimatikus viszonyok, az intenzíven terjedő fafajok újulatával tömegesen fertőzött hullámtéri és síkvidéki erdőállományok, a kocsányos tölgy természetes újulatának hiánya. Az ilyen termőhelyeken a korábban mesterségesen létrehozott erdőállományok újbóli mesterséges felújítása bizonyult eddig a gyakorlatban sikeresnek, amely gyakorlat fenntartását a házigazda Gemenc Zrt. továbbra is folytatni és fenntartani kívánja.

A szakmai nap végén dr. Csépanyi Péter főosztályvezető megköszönte a szervezést és a lehetőséget, hogy az erdészeti társaságok szakmai vezetőivel közvetlenül értekezhetett és jelezte az államtitkárság igényét az ősszel várhatóan tartandó hasonló rendezvény megszervezésére.

Sipos Sándor, Gemenc Zrt.

Fotó: **Nagy Frigyes Vince**

Erdőgazdálkodás és erdőkezelés Natura 2000 területeken

A Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság gondozásában megjelenő, szakmai körökben jól ismert Rosalia szakkönyvsorozat a LIFEinFORESTS projekt keretében, Szmorad Ferenc, Frank Tamás és Korda Márton szerkesztésében, újabb kiadvánnyal bővült. Ennek célja, hogy a magyarországi Natura 2000 erdőkkel kapcsolatos ismereteket összefoglalja, és a kézikönyv műfajának megfelelően szakmai javaslatokkal szolgáljon a Natura 2000 erdőgazdálkodáshoz, természetvédelmi erdőkezeléshez, összegezve az 5 év alatt megvalósított LIFEinFORESTS projekt tapasztalatait is.

A kézikönyv tartalmának összeállítása során a szerkesztők a projekt célkitűzéseinek megfelelően kiemelt figyelmet szenteltek annak, hogy az összefoglalt tudásanyag az erdész és természetvédelmi szakemberek munkáját támogatva járuljon hozzá az erdők biológiai sokféleségének megőrzéséhez.

Az erdőmérnökök, biológusok, természetvédelmi szakemberek és közgazdászok közös munkája nyomán elkészült kézikönyv összefoglalja a Natura 2000 erdők fenntartásával kapcsolatos legfontosabb szempontokat. A kiadvány – a közösségi jelentőségű erdei élőhelytípusok, illetve az erdőkhöz kötődő növény- és állatfajok megőrzésének kérdéskörét több irányból körbejárva – megalapozó jellegű és gyakorlati vonatkozású javaslatokat egyaránt tartalmaz.

Az A4-es formátumú, közel 300 oldalas, magyar- és képekkel, ábrákkal, és a tudásanyagot rendszerező táblázatokkal kiegészített kézikönyv 16 szerző által írt 10 fejezetben járja körül a Natura 2000 erdők kérdéskörét. A kézikönyv első felében megalapozó jellegű ismereteket foglal össze. A bevezetőt követően a 2. fejezet a Natura 2000 hálózattal kapcsolatos európai uniós és hazai vonatkozású jogi és jogalkalmazási kérdéseket járja körbe.

A 3. és 4. fejezet a közösségi jelentőségű erdei élőhelytípusok és az erdőkhöz kötődő közösségi jelentőségű állat- és növényfajok részletes bemutatását tartalmazza. A következő fejezet a közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok természetvédelmi helyzetét meghatározó fontosabb erdőállapot-jellemzők bemutatásával foglalkozik, kiemelt figyelmet fordítva a fafajösszetétel, az erdőszerkezet, a holtfa, és az erdei mikroölelőhelyek kérdéskörére.

A kézikönyv második felében a Natura 2000 erdőterületek kezelésének gyakorlati lehetőségei kerülnek bemutatásra. A 6. fejezet az erdei élőhelytípusokhoz kötődő közösségi jelentőségű növény- és állatfajok védelmének lehetőségeit tárgyalja meghatározott rendszertani egységek szükségleteihez illeszkedő kezelési javaslatok áttekinthető táblázatos bemutatásával.

Az erdőgazdálkodás és erdőkezelés Natura 2000 területeken című fejezet az általános természetvédelmi irányelvek tárgyalását követően rátér a Natura 2000 erdei élőhelytípusok gazdálkodási és kezelési lehetőségeinek bemutatására. A rendeltetés és üzem mód figyelembevételével megfogalmazott gyakorlatias javaslatok minden Natura 2000 területen dolgozó szakember számára hasznos információkkal szolgálhatnak, legyen szó erdőgazdálkodásról vagy természetvédelmi célú erdőkezelési beavatkozásról.

Külön alfejezet tárgyalja a fahasználatok jelölésének természetvédelmi szempontjait, külön bemutatva a vágásos és folyamatos erdőborítás melletti gazdálkodás során alkalmazható gyakorlatokat.

A Natura 2000 erdőkben végzett erdőgazdálkodás közgazdasági kérdései

című 8. fejezet célja, hogy a Natura 2000 erdőkkel kapcsolatos nemzetközi és magyar közgazdasági szakirodalmat közérthetően összefoglalja, s háttéranyagot nyújtson a Natura 2000 területeken működő erdőgazdálkodóknak.

Az utolsó fejezet a kézikönyv megjelenését is lehetővé tévő LIFEinFORESTS – Továbbfejlesztett kommunikáció, együttműködés és kapacitásbővítés a Natura

2000 erdők biodiverzitásának megőrzése érdekében LIFE13 INF/HU/001163 című projekt tapasztalatait és eredményeit mutatja be az olvasónak, kitérve a Natura 2000 hálózattal kapcsolatos szakmai és szakmapolitikai kérdésekre, javaslatokra.

Az *Erdőgazdálkodás és erdőkezelés Natura 2000 területeken* című kézikönyv a hagyományos kézikönyvek koncepcióján túlterjeszkedve alapos áttekintést ad a Natura 2000 erdőterületekkel kapcsolatos ismeretekről.

A kötetet ajánlom elsősorban a tő mellett dolgozó erdész-kollégáknak, természetvédelmi szakembereknek, biológusoknak, ökológusoknak, természetvédőknek, sőt túl ezen az erdészeti és természetvédelmi ágazat döntéshozóinak is. A projekt koordinátoraként osztom a könyv szerzőinek, szerkesztőinek azon reményét, hogy ez a kiadvány hozzájárulhat a magyarországi Natura 2000 erdők biológiai sokféleségének megőrzéséhez, növeléséhez.

A tanulmánykötet letölthető a <http://bu.lifeinforessts.eu/downloads/101> linken a LIFEinFORESTS projekt honlapjáról, ahol további hasznos digitális kiadványokat is találhat az olvasó.

Bódis Pál projektkoordinátor,
LIFEinFORESTS

A dendrománia és a Pörbölyi Titán

A dendrománia szó nem létezett 2005 előtt. A kifejezést (dendron = fa görögül) ebben az évben alkotta meg Pósfai György, a Széchenyi-díjas szegedi molekuláris biológus professzor, a Magyarország legnagyobb fái című könyvében. A könyv anyagát szabadidejében gyűjtötte, de hobbi-ját egyre inkább átíttatta a tudós kutatási szenvedélye és rendszerező szemlélete. Így született meg hazánk legnagyobb fáinak listája, GPS koordinátákkal, pontos kritériumok szerint mért fakerületekkel. Az első falista 11 nemzetség 393 fáját tartalmazta, és a könyv függelékében kapott helyett.

A könyv sikere után Pósfai György útjára indította a dendromania.hu honlapot, ahová a listáit is felvitte, hogy azokat bárki bővíthesse. A nagyszerű honlap és a könyv inspiráló hatására többen is rákaptak a fakeresésre. Kialakult egy kis közösség, amelyik egyre-másra szállította az adatokat. Ezek hitelesítése végett Pósfai György azóta is tartó fáradhatatlan országjárásra kényszerült.

A dendrománok 2011-ben megtartották első találkozójukat. Az összejövetelek rendszeressé váltak. Érdekes ennek a kis közösségnek az összetétele. Természetesen a társaságban találunk erdészt is, de a többség civil. Rovarász, informatikus, biomérnök, nyugdíjas villamosmérnök, fizikatanár egyaránt van a tagok közt. A mozgalom azonban nemcsak ebből a társaságból áll, hanem abból a több tucat lelkes fabarátból is, akik a környékükről jeleznek néhány nagy fát.

Falisták a Pósfai-lista előtt is léteztek, de egyik sem mérhető ehhez. Ma a Pósfai-lista már 50 nemzetség 3400 fáját tartalmazza. A listára kerülés alsó mérethatárai nemzetségenként, néha fajonként változnak. Például a kocsányos tölgyek 500 cm-es körmértéttől kerülhetnek fel a listára, de a molyhosok már 400-as határt átlépve is szerepelhetnek rajta. Hasonlóan, a fekete nyárfák 600 cm-től listásak, de a fehér nyárfáknál megengedett az 500 cm is.

Az egyre teljesebb felderítésnek, no meg a fák növekedésének köszönhetően a listán szereplő fák számának emelkedése töretlen, de fajonként különböző. A tölgyeknél az elmúlt másfél évtized alatt csak egyetlenegy újonnan felfedezett került az első tízbe, a nyárfáknál nyolc. A leglelkesebb dendrománoknak saját nyilvános listájuk van, ezek közül a legnagyobb már ezer fán is túl van. Így ezekkel a satellit listákkal már több

mint 5000 fát katalogizáltak a lelkes dendrománok. Ez olyan nagy szám, hogy tudományos elemzésre, trendvizsgálatra is használható a lista.

Nagy, ősi fák persze nem csak hazánkban vannak. Ami nálunk még sokak számára csak furcsa szabadidős hóbort, az külföldön gyakran másként megítélt tevékenység. Nemzetközi szervezete is van a nagy fák keresőinek, az ECTF (European Champion Tree Forum). A briteknél Károly herceg a favadások (az ottani dendrománok így nevezik magukat) fővédnöke, és egy-egy új listás fa megtalálását anyagilag is támogatják.

Amikor 2015-ben az ECTF nemzetközi találkozóját a Gemencben tartotta, a brit kolléga műholdon keresztül élőben közvetített a BBC számára a Pörbölyi Titán mellől. Ezzel szemben a hazai dendrománok azt sem tudták elérni, hogy a helyi média némi figyelmet szenteljen a találkozónak.

A gemenci találkozó lett egyébként az ECTF egyik legemlékezetesebb rendezvénye, hála a Gemenc Zrt. vendégszeretetének, a hazai dendrománok közreműködésének, és természetesen a gemenci nagy fáknak.

A nemzetközi összehasonlításból azt is tudhatjuk, hogy tölgyekből, hársakból, szilekből, bükkökből és megannyi más fafajból nem vagyunk igazán európai jelentőségűek, viszont nyárfákból és fűzekből nagyhatalomnak számítunk.

A Pörbölyi Titán

A Pörbölyi-erdő nagy nyárfájának megtalálása is sajátosan dendromán történet. 2013-ban egy szegedi amatőr természetfotós, *Csejtei Péter*, a Móric-Duna partján szokatlanul nagy fát talált, és lefényképezte magát előtte.

Ezt a felvételt meglátta az interneten egy szekszárdi dendromán Gemenc-barát, *Szombathelyi Gergely*, rákérdezett a fa helyére, megmérte kerületét, majd a mozgalom tagjait is „riadóztatta.”

2013. szeptember 21-én így egy erdészekből, Gemenc-barátokból és dendrománokból álló közel húszfőnyi csapat vágott neki az erdőnek a nagy fa felkeresésére. Pósfai György felvette a listára ezt a sarjából összesített, 1200 cm-es kerületű fekete nyárfát, és az óriás Pörbölyi Titán néven ettől a naptól hivatalosan is a legnagyobb törzskerületű fánk.

Korát a szakemberek kb. száz évre teszik. Abban az időben a Kalocsai érsekség erdészei sarjzatatlással hoztak létre új erdőket. A Pörbölyi Titán esetében arról van szó, hogy a letermelt fa tuskójáról négy új csemete kezdett el növekedni, amik azután teljesen összenőttek és egy fává váltak.

A meglelése óta mindössze néhány cm-t vastagodott. Lassú növekedése arra utal, hogy túl van életének delén. Elsőségét az elmúlt években egyetlenegy fa sem veszélyeztette, a tavaly listára vett bédai fűz is 80 cm-rel kisebb kerületű.

Ez a terület egyébként bővelkedik a jelentős faegyedekben, hiszen számtalan olyan nyár, fűz, tölgy, kőris, juhar és tiszafa található, amiknek a törzskerülete 5 méter feletti.

A fa ma már Gemenc egyik leghíresebb látványossága, amit jelzett turistaúton bárki felkereshet. A Gemenc Zrt. „Bujkáló óriások” néven rendszeresen indít szakember által vezetett túrát a Pörbölyi Titánhoz és a környék jelentősebb faegyedeihez.

Elblinger Ferenc

okl. fizika szakos tanár

Új főtitkár irányítja a Titkárság munkáját

2019. május 1-től főtitkárként Elmer Tamás okleveles erdőmérnök vette át az Országos Erdészeti Egyesület Titkárságának irányítását és ezzel a mindennapi működést jelentő sokszínű feladattömeg koordinálását. Az azóta eltelt sűrű hónapok után most nyílt rá alkalom, hogy ennek kapcsán egy kicsit beszéljünk.

– Nem újdonság számodra a jelenkori Egyesületünk magas fordulatszámú pörgő munkája, hiszen – ha szabad így fogalmaznom – „belülről jössz”. Már korábban is az OEE munkatársa voltál, az Erdei Vándortábor gyors beindítása után a program projektfelelőseként te irányítottad az Egyesület egyik legnagyobb jelenkori társadalmi küldetését. Mégis arra kérek, hogy röviden összefoglalva mutasd be a téged nem ismerő Olvasóknak a szakmai és egyesületi életutad legfontosabb állomásait.

– Sopronban 2012-ben végeztem okleveles erdőmérnökként. Ezt követően rövid ideig Németországban erdőtervezői feladatokat láttam el, majd 2013-tól a Vidékfejlesztési Minisztériumba kerültem. Eleinte a nemzeti parkokkal, majd 2014 őszétől már a Földművelésügyi Minisztérium keretében az állami erdőgazdaságok foglalkoztam.

Korábban nem így – ahogy egy barátom fogalmazna „neonfényben” – képzeltem el a diploma utáni első szakmai éveimet, de mostanra már hálás vagyok, hogy mégis így alakult. 2017-ben adódott a lehetőség, hogy az Egyesületnél az Erdei Vándortábor Program projektfelelőse legyek. Mivel már új kihívásokra vágytam, ezért elkezdtem dolgozni ebben az új munkakörben. Ugyan már az egyetemi évek óta tagja vagyok az Egyesületnek, de az igazi „OEE elköteleződés” a napi szintű hatékony, értékteremtő munka hozta számomra.

Úgy gondolom, hogy a korábbi minisztériumi és egyesületi évek alatt olyan kapcsolati tőkére és országos szakmai rálátásra tehettem szert, amelyet reményeim szerint jelenlegi pozíciómban is kamatoztatni tudok az Egyesület és a szakma javára.

Ugyan nem a szakmai és egyesületi életúthoz tartozik, de meghatározza az életemet, hogy két kislány boldog édesapja is vagyok!

– A vezetőváltás egy szervezet életében mindig kisebb-nagyobb megoldandó feladatokat jelent. Hogyan élted meg ezt az időszakot?

– Az első pillanattól törekszem a vezetőváltás zökkenőmentességére, hiszen nagyon előremutató az elmúlt évek egyesületi tevékenysége. Fontos megemlítenem és egyben megköszönöm, hogy az elmúlt években Lomniczi Gergely és Szentpéteri Sándor is bevont a napi munkába, így nem volt teljesen ismeretlen számomra a főtitkári pozíció. Az Erdei Vándortábor Program szívügyem, így azt nehezebb megélni, hogy a számos egyéb kötelesség, új feladatkörök miatt mostantól csak megosztott figyelemmel tudom szemmel tartani a program működését.

– Az Egyesület tagsági élete, működése és az Egyesület egyre szélesebb körű társadalmi szerepvállalása kapcsán bizonyára konkrét célokkal pályáztad meg a főtitkár tisztséget. Kérlek mutasd be az elképzeléseidet!

– Ahogy a kérdésben is megfogalmaztad, én is ezt a két pillért tartom nagyon fontosnak. Egyrészt a tagsági „belső” szakmai életet, másrészt az Egyesület társadalmi szerepvállalását.

Saját magam példája alapján is mondhatom, hogy aki bármilyen szinten is részt vállal az Egyesület munkájából, az jobban magáénak érzi azt, felelősnek érzi magát érte. Számtalan lehetőséget rejt egy közel 4000 fős tagságú szervezet, de ez felelőséget is hordoz magában. Ez a felelőség persze elsődlegesen a vezető tisztségviselőket érinti, de kiemelten fontosnak tartom, hogy minden tag átérezze, hogy a saját szintjén mennyi mindent tehet az Egyesületért, és, hogy ez is egy fajta felelősségi kérdés.

Az Erdei Vándortábor Program kapcsán megtapasztalhattam, hogy egy-egy jó kezdeményezésre milyen rendkívüli nyitottság van a társadalom részéről. Egy jó programnak kiváló alapot jelent az Egyesület által biztosított háttér, amely így a társadalom felé is kifejezetten segíti az ágazat jó megítélését.

A társadalom közvetlen és hatékony megszólítása érdekében továbbra is nagy hangsúlyt kell, hogy kapjon az ágazati kommunikáció. Fontos, hogy erdő-erdész vonatkozásban továbbra is dolgozzunk a pozitív, hiteles kép kialakításán. Programjainkat az elmúlt évek tendenciájához hasonlóan évről-évre úgy kell bővítsük, hogy a magyar társadalom körében „erdő témában” az elsődleges kapcsolódási pont az Országos Erdészeti Egyesület legyen.

– Az elkövetkezendő szűk három éves ciklusban számos kihívás, feladat előtt áll az OEE. Kérlek vázold fel röviden ezeket!

– Úgy gondolom, hogy mindig egy kicsit nagyobbat kell álmodni, mint ami reálisan megvalósíthatónak tűnik, és akkor az olyan erőket mozgósíthat meg a tagság körében, amely záloga lehet Egyesületünk jövőjének. Az elmúlt esztendőben olyan rendezvények, programok – pl. kiemelten az erdélyi vándorgyűlés – valósulhattak meg, amelyek jó alapot adnak a közös egység megteremtéséhez, a jövőbeni – egyre nagyobb – közös célok eléréséhez.

Az Országos Erdészeti Egyesület szakmánk életének, fejlődésének is színtere kell legyen, ehhez a szakosztályok aktivizálása elsődleges.

Egyesületünk – és az erdészeti ágazat – jövője szempontjából kiemelten fontosnak tartom a tagság fiatalabb korosztályának megszólítását, bővítését, az aktív egyesületi életbe való bevonásukat, az egyetemi ifjúság közvetlen – akár személyes – megkeresését. A Soproni Egyetem jelenti a közös alapot szakmai életünkben, ezért elengedhetetlennek tartom a Soproni Hallgatói Helyi Csoport újjáélesztését.

Célom, hogy minden korosztály számára büszkeség legyen az Egyesülethez tartozni. A kitűzött célok legyenek közösek, az elért eredményeket pedig mindenki magáénak is érezhesse!

– Hogy látod ennek fényében, milyen lesz a jövő Országos Erdészeti Egyesülete?

– Reményeim szerint néhány megvalósult álmommal gazdagabb – itt gondolok akár a székházra, vagy a Hermes-i Erdész Idősoththonra –, valamint éves szinten visszatérő hagyományteremtő programokban gazdag egyesületi élettel, amelyek mind-mind a magyar erdőket és az erdész szakmát szolgálják. Mindezt elérve, az idősebb kollégák által nyújtott bölcsességel és a fiatalok adta lendülettel, biztos pénzügyi alapokkal tekinthetünk előre.

Nagy László

Fotó: Nagy László

Az Országos Erdészeti Egyesület Titkársága – 2019

Új főtitkárunk kinevezése kapcsán az alábbi szakmai névjegyek segítségével mutatjuk be Egyesületünk Titkárságának munkatársait, a jelentősen kibővült egyesületi feladatok rövid összefoglalásával.

Udvardi Annamária – mb. titkárságvezető
okleveles környezetmérnök (2003)

2003-ban végzett okleveles környezetmérnökként Sopronban. 2014 óta az Országos Erdészeti Egyesület munkatársa, 2018 óta megbízott titkárságvezetőként koordinálja a titkársági munkát, az egyesületi feladatok ellátását. Főbb

feladatai az egyesületi levelezés bonyolítása, az Egyesület szakosztályaival, a helyi csoportokkal, a tagsággal és a nemzetközi szervezetekkel való kapcsolattartás, a tagnyilvántartás kezelése. Részt vesz a rendezvényekkel és a pályázatokkal kapcsolatos előkészítésben és végrehajtásban. Ellátja az Egyesület iratkezelési feladatait.

Wenczel Dóra – pénzügyi és szerkesztőségi
ügyintéző
kereskedelmi menedzser (2012)

2012-ben végzett a Budapesti Kommunikációs Főiskolán kereskedelmi szakmenedzser szakon. A főiskola után pénzügyesként dolgozott, majd 2016 februárjától az Egyesület munkatársa mint pénzügyi ügyintéző. 2017 óta az Erdészeti La-

pok Szerkesztőségén belül a főszerkesztő munkáját is segíti mint szerkesztőségi ügyintéző. 2018 óta pénzügy-számviteli szakon tanul tovább. Feladatai közé tartozik az Egyesület pénzügyeinek koordinálása, a pályázati elszámolásokkal kapcsolatos feladatok végrehajtása, valamint az Erdészcsillag Alapítvány és a Wagner Károly Alapítvány pénzügyeinek koordinációja.

Elmer Tamás – főtitkár
okleveles erdőmérnök (2012)

2012-ben végzett okleveles erdőmérnökként Sopronban. Rövid németországi erdőtervezési gyakorlat után 2013-ban a Vidékfejlesztési Minisztériumban dolgozik a Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztályon, majd 2014-től a Földművelésügyi

Minisztérium Erdészeti és Vadgazdálkodási Főosztályán az állami erdészeti társaságokkal foglalkozik mint erdészeti referens. Az Országos Erdészeti Egyesületnek már egyetemi hallgató kora óta tagja. 2017 tavaszától az Egyesület munkatársa, az Erdei Vándortábor Program projektfelelősként irányítja a program feladatait. 2019. május 1-jétől tölti be a főtitkári posztot.

Kovács Boldizsár – programkoordinátor
alkalmazott környezetkutató (2015)

2011-től 2015-ig az ELTE TTK hallgatója környezetten alapszakon, amelyből alkalmazott környezetkutató szakirányon szerzett oklevelet. 2016-ban a DINPI Területkezelési, Birtokügyi és Üzemeltetési Osztályának munkatársa, majd 2018-ig az EL-

TE TTK hallgatója környezettudomány mesterszakon. 2017 óta az OEE Titkárság munkatársa. Feladata az Erdei Vándortábor Program központi koordinálása, vándortáborokkal kapcsolatos honlapok és online felületek kezelése, a sajtómunka és a gyalogos vándortábor-vezető képzés koordinálása, kapcsolattartás a programban részt vevő partnerekkel.

Lévai Gábor – programkoordinátor
erdésztechnikus (2013), tanító (2013)

2013-tól az Ipoly Erdő Zrt. munkatársa. Erdei iskolai feladatok ellátása, programok, túrák vezetése volt a feladata. 2015-től a közjóléti feladatok mellett beosztott erdészként dolgozik az Ipoly Erdő Zrt. Kemencei Erdészetén. 2016-tól a Magyar

Államkincstár ellenőrzési szakreferense. 2018-tól az Országos Erdészeti Egyesület koordinálásával létrejött Erdei Vándortábor Program programkoordinátora. Feladata az Erdei Vándortábor útvonalak kialakításának koordinálása, kapcsolattartás az útvonalakat kiépítő erdőgazdaságokkal, partnerekkel, pedagógusokkal, a Vándortáborokra történő regisztráció kezelése.

A Rimaszombati Erdőgazdaság vendégei voltunk

Az Erdőművelési Szakosztály szakmai napja a Szlovák Államerdészetenél

2019. július 25-én a Rimaszombati Erdőgazdaság Rimaszombati és Hnústyai Erdészeteinél betekintést nyerhettünk a szlovákiai erdőt érintő jogszabályokba és terepen tanulmányozhattuk az erdőkezelést.

A találkozó a Rimaszombati Erdészethez tartozó Ajnácskőben volt, ahol *Poprocký Ivan* polgármester fogadott minket. A programon részt vett *Skladany Miroslav* vezérigazgató-helyettes is a Besztercebányai Központból. Az egyes helyszíneken *Kovács Gábor*, a Rimaszombati Erdőgazdaság szakmai igazgatóhelyettese adott tájékoztatást.

A szlovák állami erdőgazdálkodást rövid szakmai összefoglaló segítségével tekinthettük át. Többek között minden erdőrészletnek van egy gazdálkodási korlátozáscsomaghoz rendelt egytől ötig tartó kategóriája. Az egyeseken mindent lehet végezni bejelentés és engedélykérelem nélkül. Még utat is lehet így építeni!

A kettes gyakorlatilag a nálunk nem védett, nem NATURA 2000 gazdasági erdőkkel azonos eljárásrendű. A hármas vonatkozik a nemzeti parkok és tájvédelmi körzetek területének nagy részére, a négyesen tilos a tarvágás, vegyszerezés, kerítésépítés, az ötösön gyakorlatilag minden emberi tevékenység tilos.

A rendszerben annyi változás várható, hogy ha a Szlovák Parlament jóváhagyja, az erdészeti ügyekben szakhatóság lesz a természetvédelmi hatóság.

Míg az erdészeti tervek (erdőgazdálkodási programok) náluk is tíz évre készülnek, a természetvédelmi kezelési tervek (védett területek gondozási programja) érvényessége harminc év. A készülő természetvédelmi kezelési tervek felülírhatják az erdőterveket.

A hatósági rendszer lényegesen egyszerűbb a magyarországinál. Az elsőfokú hatóságok egységesen megyei szintűek. Szlovákiában is vannak az erdőfelújításra határidők és megfelelőségi paraméterek, de például az erdősítés megkezdését vagy befejezését be sem kell jelenteni. Az ellenőrzést az erdészeti hatóság szűrőpróba-szerűen végzi.

A határidők üzemtervi modellek alapján kerülnek megállapításra. A sikeres első kivételre rendelkezésre álló 2 év után jellemzően 5–10 év a felújítási határidő. A megfelelőségi feltételek közé tartozik például, hogy a célállomány egyedeinek legalább a cserje és gyomkonkurencia magasságának a 2/3-áig kell érnie.

A Szlovák Államerdészet által kezelt állami erdőknek mintegy egyharmada van kiadva tízéves vadászati bérletbe, a többin maguk vadgazdálkodnak. Éves szinten minimális mennyiségű vadkárelhárító kerítést építenek, jelenleg a magyarországiénál kisebb a vadkárok jelentősége.

Az erdőnevelési munkák a miénkhez hasonló nomenklaturát viselnek. Egy érdekesség, hogy a gyérítéseket ötven év alatti és feletti korokhoz kötve különböztetik meg.

A Rimaszombati Erdőgazdaság erdőműveltsége 23,66%. Kezelt erdőterület 28 668 hektár. Ebből a reprivatizáció után tulajdonosok által át nem vett terület 6 421 hektár, további bérelt terület 209 hektár.

Szlovákiában nyolc vegetációs szintet különböztetnek meg, ebből az elsőtől a hatodikig megtalálhatóak az Erdőgazdaságuknál. A tengerszint feletti magasság 180–1338 méter között van.

Az Erdőgazdaság 4 erdészettel, 30 erdészkerülettel, 80 alkalmazottal dolgozik. Az erdők 87,98%-a gazdasági, 6,96%-a védett, 5,06%-a különleges küldetésű. A Rimaszombati Erdőgazdaság által kezelt erdők 74,70%-a egyes kategóriába, 18,52%-a kettes kategóriába, 5,00%-a hármas kategóriába, 0,50%-a négyes kategóriába, 1,28%-a ötös kategóriába tartozik. Az éves fakitermelésük 130 ezer m³, a tervezett éves erdőfelújítás 218 hektár, aminek kétharmada természetes felújítás.

A tölgy természetes felújítása – miénkhez képest kevesebb vad mellett is – helyenként problémát okoz. A fafajok vágáskorát a legnagyobb értéket adó állapothoz határozzák meg (gazdasági vágáskor). Ez például a büknél 100 év.

Az őshonos állományok véghasználatánál, saját vállalkozásként, 3–5 db/ha hagyásfát jelölnek ki.

A terepi program első állomása a Rimaszombati Erdészethez tartozó Ajnácskő községhatárban volt. Itt *Kovalčík Vojtech* erdésztervezető és *Nagy Péter* kerületvezető erdész fogadott minket. Az Erdészeti 95%-ban természetes

erdőfelújítást alkalmaz. A megtekintett erdőrészben természetes újulatra, vonszolásos közelítéssel történő rész végvágást néztünk meg. A kitermelés főfafaja bükk volt.

A nyári végvágásoknál kiemelt feladat az újulat befülledésének megakadályozása végett a gallyanyag mielőbbi eltávolítása a vágásterületről. Szerencsére a helyi lakosság részéről még van igény ilyen fagyűjtési lehetőségre. Lakosonként maximum 16 úrmétert lehet gyűjteni 104 EUR/úrméter árért. A rész végvágásokat 50 cm-es újulatra tervezik.

Úgy is van fakitermelési kapacitásból hiány, hogy nyáron is folynak a véghasználatok. (Fajlagos fakitermelési díj 13–14 EUR/m³.)

Az értékesebb rönköt adó fakitermeléseket igyekeznek vegetációs időn kívül kivitelezni. A legértékesebb (több száz eurós) anyagot évi kétszer megrendezett árverésen értékesítik. A természetes felújításokat jellemzően maximum három hektáros, két fahossznyi széles pásztákban végvágják. Leggyakrabban egy bontás után végvágna. A helyszínen jó minőségű, 2016 nyarán kivitelezett végvágás utáni újulattal is találkoztunk.

Második terepi helyszínünk Balogfala községhatárában egy Pro Silva terület volt. Az állomány kocsánytalan tölgy elegyes bükkös volt. A vertikális és horizontális változatoság növelése érdekében történik a kezelés. A kocsánytalan tölgy anyaállományban meglévő elegyarányának megőrzése érdekében erdőművelési beavatkozást is terveznek. A látottak alapján az akác visszaszorításával is kell számolni. A gallyanyagot itt már nem szívesen szedi össze a lakosság, mert a magas újulathoz nehéz a munkavégzés.

Ezután a Hnústyai Erdészetenél tanulmányoztuk a 2014. május 15-i Zsófia ciklon nyomait. Vendéglátónk *Švibla Ján* erdészetvezető volt.

A terület döntő részén mesterséges erdősítés nélkül sikerült a felújítás. Még a pusztítás után négy évvel is jelennek meg bükk- és tölgycsemeték, de jelenleg a gyertyán van túlsúlyban.

A ciklon évében 208 ezer m³-t sikerült összetermelni, majd még további 186 ezer m³-t 2015-ben. A keletkezett erdőfelújítási kötelezettség mintegy 1100 hektár volt.

A volumen miatt éltek a jogszabályi lehetőséggel és a felújítási határidőre módosítást kértek. A jogszabály szerint a károkat fél éven belül köteles a gazdálkodó felszámolni, ezért ennek a határidőnek a kitolására is kellett engedélyt kérni a hatóságuktól.

Az állományokban okozott kalamitás miatt az Erdészetre új erdőtervet készítettek. Ilyen esetben, ellentétben a tízévente elkészítettendővel, a gazdálkodónak kell kifizetnie a terv készítését.

Ezúton köszönjük a Szlovák Államerdészetek és a szervezőknek a baráti vendéglátást!

Urbán Pál elnök, OEE Erdőművelési Szakosztály

Fotók: **Richárd Jakubicka**

Erdésznők Országos Találkozója – 2019 Selmecbánya

Az Országos Erdészeti Egyesület Felvidéki Helyi Csoportja és az Ipoly Erdő Zrt. közös szervezésében, idén az Erdésznők Országos Találkozóját a Felvidéken rendezik.

Időpont:

2019. október 11–12. – péntek–szombat

Helyszín: Selmecbánya

A program október 11-én 12:30-kor közös ebéddel kezdődik és tervezetten október 12-én 14 órakor ér véget.

A két nap folyamán a résztvevők megismerkedhetnek Selmecbánya nevezetességeivel és a környék látnivalóival.

Minden kedves erdész hölgyet, kollégánőt sok szeretettel várnak a szervezők!

Zambó Péter
elnök
OEE

Kiss László
vezérigazgató
Ipoly Erdő Zrt.

Bakay László
elnök
OEE Felvidéki H. Cs.

Vendégségben az Erdészeti Lapok

Az OEE Közjóléti és a Közönségkapcsolatok Szakosztálya meghívásának tett eleget az Erdészeti Lapok vezérkarának két főtisztje a tavasz közepén az Információs Központban. Haraszti Gyula, a szerkesztőbizottság elnöke és Nagy László főszerkesztő előadását hallgatta meg a két szakosztály tagsága.

E sorok írója két okból is érdeklődéssel várta a tájékoztatót. Egyrészt mint az erdészeti kommunikáció elkötelezett híve, másrészt pedig, mint aki a 2000-es évek elején maga is részt vett az *EL* szerkesztőbizottságának munkájában. (Szikra Dezső, a szerkesztőbizottság akkori elnöke felkérésére készítettem egy javaslatot a *Lapok* arculatának és tartalmi elemeinek korszerűsítésére. Ennek eredménye lett az akkori címlap megváltoztatása, a tartalom-impreszum átalakítása és a harmadik oldal elindulása.)

Bár a *Lapok* az általános erdő/erdészeti kommunikációban csak korlátozottan vehet részt (nem nyílt terjesztésű lap lévén), a szakmai, belső kommunikáció legfontosabb fóruma. Az egyik legrégebbi hazai sajtótermékként pedig a „nemesség kötelezi”. Nagyon nem mindegy tehát, hogy miként szerkesztik a lapot a „gazdák”.

A műhelymunkára voltunk kíváncsiak, miként áll össze egy-egy lapszám az *Erdészeti Lapok* boszorkánykonyhájában.

A szerkesztőbizottság elnöke, Haraszti Gyula régi motoros, újráz a csapat élén. Bevezetesként emlékeztetett a lap előéletére, múltjára, helyére a hazai sajtóstruktúrában. Utalt arra is, hogy a lap születése idején nemcsak a politika mélyrétegeiben zajlottak a küzdelmek, de komoly nyelvpolitikai harc is folyt hazánkban, a magyar szakmai nyelv megteremtése volt a tét. Selmecen, az ősi Alma Materben még németül folytak az előadások, német szaklapunk ugyan volt, de a magyar hang és írás hiányzott. Wagner Károly színre lépése jelentett alapvető változást ebben a helyzetben. Divald Adolffal szövetségbe megteremtették a feltételeit egy magyar nyelvű szaklap elindításának.

Aki már alapított és indított lapot, csak az tudja, hogy mennyi munkával, izgalommal, feszültséggel és reménykedéssel jár ez a folyamat. Arról nem is beszélve, hogy mindkét elődünk e téren amatőrnek mondható. De mindketten bátrak, tehetségesek és kreatívak voltak. A siker nem maradhatott el.

A szakmatörténeti, nyelvpolitikai jelentősége mellett egy szociálpszichológiai dimenzióról se feledkezzünk meg, ez pedig a közösségszervező, identitáserősítő szerepe. Ez az eredendő őserő éltette a lapot 150 éven keresztül, és segítette át sok-sok gazdasági és politikai buktatón.

Divald megfogalmazta az erdészeti kommunikáció legfontosabb elveit: „*a józan erdőgazdaság elveit hirdetni, azok alkalmazásának hasznát kimutatni; a szellemi közlekedést szakitársaink között eszközölni; az erdőszet napi eseményeit megvitatni; a szunnyadó tehetőséget ébreszteni, a képeseknek alkalmat nyújtani tudományuk értékesítésére, tapasztalataik közhasznúvá tételére.*”

Ezek olyan kreatív felismerések, amilyenre csak kivételes képességű embereknek telik.

Nem hagyható figyelmen kívül a nagypolitika sodrása sem, a kiegyezés történelmi jelentősége, amely igazi gazdasági föllendülést tett lehetővé, benne az erdészet (faipar) bekapcsolódását az ország, sőt Európa gazdasági vérkeringésébe. Ebben a folyamatban ott dolgoztak a háttérben a *Lapok* szerkesztői is.

A gazdasági mozgás mellett nem adták föl a magyar szaknyelv megteremtésének célját sem. 1873-ban gróf Keglevich Béla kezdeményezésére a lapot

megvásárolta az Egyesület az alapító tulajdonosoktól. Akkor még nem sejtették, hogy mekkora gondot, de hatalmat is vettek a nyakukba.

Ez idő tájt lépett színre *Bedő Albert*, a következő évtizedek meghatározó erdészeti politikusa. Ekkoriban a *Lapok* még, mint „közlöny” határozottat meg, de a szakmaszervezés legalább olyan fontos volt, mint a tájékoztatás.

Haraszti Gyula szerint ez idő tájt három ágense volt a hazai erdészetnek, a selmeci Alma Mater, az Egyesület és a *Lapok*. Előkelő társaság. Föltehetjük a (költői) kérdést, ez a helyzetértékelés ma is érvényes?

Az elnök utalt a kor számos olyan vívmányára, amely az erdészet alapintézményei sorának megteremtését jelentette: állami erdész szakiskola, az egyesület budapesti székháza, a selmeci Erdészeti Palota fölépítése és a kutatás intézményesítése. Mindezek mögött ott volt a szakma egyre tekintélyesebb fóruma, a *Lapok*.

Az előadó megemlékezett azokról a nagyszerű elődökről, akik a legnehezebb első világháborús időkben, majd a trianoni országvesztésben is helyálltak és vitték tovább a *Lapokat*. Ugyanígy azokról a kollégákról is akik a második világégés és a szocializálás nehéz idején tették a dolgukat.

A következő időszak már a mai idősebbek csatasorba állásának ideje. Kreatív döntés volt a *Lapok* nevének *Az Erdőre* váltása. Megmenekült egy óriási magyar kulturális érték, a hazai erdész-társadalom hatalmas szellemi teljesítményének tárgyasult formája. Az ötletgazdák és a politikai döntéshozók

Szentpéteri Sándor korábbi ügyvezető igazgató és az előadók: Haraszi Gyula SZB elnök, Nagy László főszerkesztő

vajon tudatában voltak-e az ügy jelentőségének?

A rendszerváltozás – ha kissé késve is –, de meghozta a *Lapok* nevének a rehabilitálását. Nagy változást hozott a *Lapok* életében a digitális megjelenés, és a korábbi számok internetes elérhetősége. Ezek majdhogynem paradigmaváltást jelentenek, de még késik az azonnali hozzáférés lehetősége.

E sorok írója szerint a *Lapok* teljesíti a már többször megfogalmazott szerepét és küldetését, de mintha kissé visszafogottan tenné mindezt. Egy lap talán bátrabban járhat előre, mint a bürokrácia és a mindennapi gyakorlat. A szakmán kívüli hatása, így szakmánk megítélésének javítása minimális, ameddig belső terjesztésű a lap.

Más szakmai fórumokhoz hasonlóan a *Lapok* nemzetközi kitekintése is javítható, legalább a legendás *Jerome René*-korszak szemléző tartalmát meg kellene közelíteni.

Egyet kell értenünk a korábbi szerkesztőbizottsági elnök, Oroszi Sándor intelmeivel, a fiatalok és új szerzők előtt is vonzóvá kell tenni a *Lapokat*. De lehet, hogy ez már csak a honoráriumos korszakban jöhet el.

Nagy László főszerkesztő azzal a sokat citált Jerome René-mondással indított, hogy a *Lapok*nak az a tulajdonsága, hogy mindig megjelenik. Adja Isten! – teszem hozzá én.

A főszerkesztő általános és erdészeti kommunikációs térbe helyezte a *Lapok* szerkesztését, utalva arra, hogy napjainkban szinte egyfajta erdészeti kommunikációs boom tanúi lehetünk.

Ami a különböző médiumokat illeti, ez igaz is, de a kommunikáció egy kissé féloldalas. A hiteles hírforrások még mindig csak csepegtetik az információt.

Persze, ahhoz képest, amikor 2000-ben körülnéztem az erdészeti kommunikációs térben, óriási a változás, mind a nyomtatott, mind a digitális fórumok tekintetében.

Nagy László nemzetközi példákon érzékeltette a sajtó változását, a digitális világ szinte mindent felforgató hatását. Bemutatta egy nagy szerkesztőség fölépítését és munkarendjét, szembeállítva a *Lapok* „egyszemélyes” szerkesztőségének korlátaival, fölillantva egy „rokon” lap, a *Turista Magazin* 12 tagú szerkesztőségét. Persze azt nem feledhetjük, hogy ez a lap piaci alapon igyekszik működni. Ugyanakkor nem kerülhetjük meg azt a tényt sem, hogy a *Lapok* nem létező stábjára számos egyéb egyesületi és egyesület környéki kiadványt is gondoz, számos más feladat mellett, mint például amit egy napi frissítésű ágazati hírportál hírszerkesztése is jelent. A főszerkesztő beavatott a *Lapok* szerkesztésének kullisszatitkaiba is, a szerkesztőbizottság működtetésének nehézségeibe.

Honlapjaink:

www.oee.hu
www.vandorgyules.hu
www.azevfaja.hu
www.erdokhete.hu
www.erdeivandor.hu

Ezzel kapcsolatban földézném saját élményeimet a 2000-es évek elejéről. Mobiltelefon már volt, de még nem volt széles körben elterjedve. Ez az eszköz tehát csak korlátozottan állt rendelkezésre a szerkesztőknek. A tagság meglehetősen „hiányosan” jelent meg: egyik ülésen a csapat egyik fele, a következőn a másik fele. Olyan is volt, aki szinte egyáltalán nem tisztelte meg társaságunkat. Remélem, ma már ilyen nem fordul elő.

Láthattuk a címlap megszületésének folyamatát, az ötlettől a döntésig. Ismerve a szakmai lapok világát, e téren még elég nagy az esetlegesség köreinkben. A profi lapok címlaptervezését nincs hely bemutatni, de a fotós úgy megy a dolgára, hogy pontosan tudja, milyen felvételt kell készítenie. Persze modellel dolgozni sokkal könnyebb, mint mondjuk az erdei vaddal. Bár a vadászlapok ezt is elég jól megoldják...

Sajtókutató koromban számos vizsgálatot folytattam címlapokról. Az közhely, hogy gyermek-állat fotó már fél siker. De a mi szakmánkban is több embert kellene megjeleníteni a címlapokon, öreg és holtfák mellett... E téren az egykori *Az Erdő* talán előbbre tartott.

Ezzel tovább léphetünk az arculat nyomán a külső megjelenés, a kezeség dolgában is. Szakmánkban sajnos bevett gyakorlat – a különböző kiadványok, könyvek megjelentetésénél – a magas grammsúlyú, fényes, drága papírok alkalmazása. Ezek használatára – gyanúm szerint – a nyomdák beszállítják a kollégákat. Pedig a könyvek ergonomiája szerint nem valami felhasználóbarát a fénylő, tükröző és kemény belív. A *Lapok* nem ilyen. A belívek matt lapjai jól olvashatóak, a színes technikára kiválóak.

De miként jut el a „termék” az olvasóhoz? Ez minden idők leginkább fogas kérdése volt. Napjainkra a postával kötött szerződés alapján ez a kérdés megoldódott. Újdonság, hogy a különböző társiadványok „potyautasként” kapcsolódnak a *Lapok*hoz, ami mindkét félnek jó.

A példányszám látványosan emelkedett ebben az évtizedben, 2012 és 2016 között 2500-ról közel 4000-re. Ez maga a siker! Abban a környezetben, ahol a nyomtatott lapok látványosan dőlnek be. Ehhez csak gratulálni lehet!

Zétényi Zoltán elnök, OEE Közönségkapcsolati Szakosztály
 Fotók: **Greguss László Géza**

Baranyában jártak a zalai erdészek

Az OEE Nagykanizsai Helyi Csoportja 2019. május 30-án indult útnak a Baranyai Megyei Helyi Csoport meghívására. Hangulatosan telt a buszutunk Sellyéig, mely kulturális és szakmai programjaink első állomása volt.

A tájház udvarán *Molnár Tamás*, a Sellyei Erdészet igazgatója és kollégái, valamint *Hirrmann Antal*, a Baranya Megyei H. Cs. elnöke és *Kis Sándor* H. Cs. titkár szívélyesen fogadtak bennünket. A köszöntés után sok érdekességet hallhattunk az Ormánság különleges történetéről, az itt élők szokásairól.

A helyi múzeum udvarán a vidék jellegzetes épületét, egy talpasházat tekinthettünk meg. A tájház tárlatán sokféle népi eszközt láthattunk, és sok érdekességet tudtunk meg a használatukról, emellett népi viseleteket is megcsodálhattunk. A legjobban a régi mézeskalács ütőformák gazdagon díszített gyönyörű motívumai fogtak meg.

A vidék kultúrtörténetébe történt bepillantást követően utunk a Bükkhát erdőrezervátumba vezetett, ahol *Molnár Tamás* és kollégái szakmai irányításával természetismereti erdőgazdálkodást folytatnak a sajátos adottságú védett természeti területen.

Szemléletes térképen ábrázolták, hogy az erdőtümbön belül hol helyezkedik el a magterület és az azt körülvevő védőzóna egymáshoz képest. A rezervátum magterületén emberi beavatkozás nem történik, így a természetes erdődinamikai folyamatok érvényre juthatnak, meg lehet figyelni, hogy az állomány milyen ütemben közelít a természetes erdő képéhez.

A védőzónában az eddig alkalmazott lékes felújítógásról hallhattunk értékelést. Többféle méretű, alakú és tájolású lék nyitásával kezdték el az erdő felújítását, melyet a megjelent újulat mennyisége és minősége szempontjából, valamint a ráfordított költségek alapján tudtak értékelni.

Az erdősítések sok helyen kerítéssel védik a vad károsítása ellen, a felújítás sikere azonban még ezzel együtt sem volt minden esetben kielégítő. A korábbi lékes tapasztalatok alapján az eredményesebb felújulás érdekében jelenleg a kialakított közelítő nyomvonalak között, állandó erdőborítás biztosításával gazdálkodnak. A tartalmas, szakmai kérdéseket is felvető terepi bemutató során *Ács Péter* erdőgondnok kolléga vezetett minket a tematikus útvonalon.

Tanulmányutunkat tovább folytatva a délután folyamán érdekes vízitúrán vettünk részt, mely Drávaszabolcsról indult. A gyönyörű tájon haladva az ártéri madárvilágot is megfigyelhettük, és hajóutunk céljának, a Kormorán-szigetnek a névadóival is találkoztunk.

Késő délután sétát tettünk Pécs gyönyörű belvárosában és megcsodáltuk a világörökség részét képező ókeresztény temetkezési helyet is. Szállásunk csodás környezetben, a Mecsekerdő Zrt. kezelésében lévő Natur Hotel Kövestetőben volt. Baráti beszélgetéssel és jókedvvel zárult az első napunk, illetve sok új ismerettel és élménnyel is.

Másnap reggel Mohácsra utaztunk, ahol a világ legnagyobb falemezgyártó cégcsoportja egyik magyarországi üzemében a Kronospan-Mofa Hungary Kft.-nél tettünk gyárlátogatást.

A 19. század végén családi vállalkozásként indult cégnek mára több mint negyven gyára és logisztikai központja van szerte a világon, huszonhét országban. Először a kész termékeket a vevők által elérhető valamennyi színben felvonultató, impozáns bemutatóteremben *Pécsi Sándor* fabeszerzési menedzser kolléga tartott rövid tájékoztatót a mohácsi üzemről és a cégcsoporton belüli elhelyezkedéséről, majd a termék-előállítás teljes folyamatán vezettek végig minket a faanyag beérkezésétől a kész vékony lemez szállításra előkészítéséig.

Az éves szinten mintegy 300 ezer köbméter hengeresfa jelentős része az állami erdőgazdaságoktól érkezik. A fafajonkénti megoszlás az alábbiak szerint alakul: bükk 40%, gyertyán 20%, fenyők 20%, fűz és nyár 20%.

A termelés lényege, hogy inhomogén faanyagból homogénebb szerkezetű, nagy felületű, új, értékes faterméket készítenek, ami irányítható tulajdonságú (HDF). A gyártás során a korábbi nedves helyett jelenleg korszerű, száraz eljárást alkalmaznak.

Érdekes volt megfigyelni, hogy a faanyagot mennyi különböző kezelésnek – válogatás, aprítás, osztályozás, szelektálás – vetik alá, mire megkezdődik a rostosítási eljárás. A melléktermék és apríték tüzelését végző biomassza energiaközpont

és a HDF prés összetett működését *Palatinus Péter* HDF üzemvezető mutatta be érdeklődő csoportunknak.

A számunkra óriási mennyiségű készterméket előállító üzemben tett szakmai szemmel is érdekes látogatás után, elköszönve vendéglátóinktól hazafelé vettük az irányt.

A társerdőgazdaságoknál alkalmazott technológiák, sajátosságok megismerése mindennapi munkánk során új ötletek, gyakorlatok megvalósítását segítheti, a baráti kapcsolat ápolása pedig szakmai összetartozásunk erősítését is szolgálja. Ennek érdekében hasonló tapasztalatcserék szervezése további céljaink között is szerepel.

Szöveg és kép: Seres Petra, Fűr Tamás
OEE Nagykanizsai H. Cs.

A soproni erdészek Vas megyében

A Sárvári Erdészeti Igazgatóságnál jártunk

Az Országos Erdészeti Egyesület Soproni Helyi csoportja a 2019-évi szakmai kirándulása során a Szombathelyi Erdészeti Zrt. és az OEE Szombathelyi Helyi Csoportjának meghívására látogatott el Vas megyébe, a Sárvári Erdészeti Igazgatóság területére.

A résztvevők az előzetesen egyeztetett program szerint 9 órai érkezéssel kezdték meg programjukat a Ság hegyen. Itt *Bakó Csaba* vezérigazgató-helyettes, a Szombathelyi H. Cs. elnöke és *Csapó György* erdészeti igazgató köszöntötte a vendégeket.

A vezérigazgató-helyettes röviden bemutatta a Szombathelyi Erdészeti Zrt. legfontosabb jellemzőit, gazdálkodási sajátosságait, illetve a Szombathelyi Helyi Csoportot.

Az erdőgazdaság bemutatása után *Csapó György*, a Sárvári Erdészet igazgatója ismertette az erdészetet részletesebben. A frissítő és a vendéglátók bemutatkozása után a társaság a Ság hegy tetején lévő Trianoni kereszthez sétált fel. A keresztnél elsőként közösen megemlékeztek a közelmúltban elhunyt tagtársról, *prof. dr. Kosztka Miklósról*, az erdészeti útpépítés neves professzoráról, az Alma Mater egykori dékánjáról.

A kirándulás a trianoni békeszerződés aláírása 99. évfordulójának napjára esett. Ezen alkalomból, *Döme László* erdész kolléga gondolatai után a Szombathelyi és a Soproni Helyi Csoport vezetői közösen helyezték el koszorújukat a kereszt lábánál, megemlékezve az 1920. június 4-én megkötött trianoni békeszerződésről.

A himnuszokkal záródó megemlékezések után a csoport körbesétálta a vulkanikus hegy kráterét, ahol a kerületvezető erdész kolléga ismertette a hegy geológiáját, a vulkanikus működését és az ott folytatott bányászati tevékenységet.

A kráter körüli séta után a csoport megtekintette a Sághegyi Múzeumot, ami az egykori bányüzem egyik épületében került kialakításra és bemutatja a hegység tájféldrajza mellett a kultúr-történeti vonatkozásait is.

A Ság hegyi programok után a társaság ismét buszra szállt és a vendéglátókkal átutaztak a Sárvár melletti Farkaserdőbe. Itt az első megálló *Scherg Lőrinc* sírjához vezetett, ahol az erdész

szet részéről *dr. Nagy László*, valamint a Szombathelyi H. Cs. képviselőjében *Horváth Gábor* titkár mutatták be vendégeiknek a Farkaserdő jelenlegi állapotának történetét, kiemelve *Scherg Lőrinc* egykori erdőmester munkásságát.

Az erdőtömb általános bemutatója után a helyben alkalmazott erdőfelújítási eljárásokról és azok eredményességéről beszélt *dr. Nagy László* erdőművelési műszaki vezető az érdeklődőknek. Ennek során a jelenlévők felkerestek néhány nagyobb léket a Bejcgertyános 11F erdőrészletben, ahol kocsánytalan tölgyesben kezdődött meg a lékes felújítás.

A műszaki vezető kolléga megosztotta tapasztalatait az érdeklődőkkel a kocsányos és kocsánytalan tölgyesekben nyitott lékek felújítása során szerzett tapasztalatairól. Kihangsúlyozta, hogy a lékes felújítás eredményessége nagyban függ a makktermésektől és az azt követő felújító vágások időbeni eltolódásaitól.

A lékek után egy részén természetesen bevetődött, nagyobb részén mesterségesen kivitelezett erdőfelújítást tekintettek meg a Bejcgertyános 31C erdőrészletben. Mellette pedig nagyon érdekes volt egy ernyős felújítással létrehozott természetes erdőfelújítás a Bejcgertyános 32C erdőrészletben.

Az erdősítések megtekintése közben szóba kerültek az egyes felújító vágások kivitelezési sajátosságai, azok előnyei és hátrányai, a vágások közti időközök kérdése. Több helyen előkerült a lékekben is és a teljes területen elvégzendő ápolási, erdővédelmi be-

avatkozások témája, valamint a természetes felújításokban megjelenő elegyarány-szabályozási feladatok kérdése.

Az egyes állomások között megálltunk a Farkaserdő híres „banyafáinál”, amelyek még a jelenlegi erdő állapotának kialakítása előtti legelőerdőkből származnak.

Az erdőművelési programok után a Hidegkúti vadászház felé vette a társaság az irányt, ahol útközben megtekinthették a helyi „őserdőt” a Káld 15A és B erdőrészletben. Erről a vendéglátók elmondták, hogy a faállomány alakulását már több mint 100 éve a természetes folyamatok határozzák meg és természetvédelmi terület.

A szakmai program befejezése után megmutatták a vendégeknek a vadászház mellett, 2017-ben épült Kisboldogasszony-kápolnát. Az erdei kápolna különleges díszre a Csíksomlyói Mária-kegyszobor kicsinyített, hű másolata. A kápolna megtekintése után borkóstolóval egybekötött estebéd várta a vendégeket a Hidegkúti vadászházban, ahol a résztvevők a kellemes borok mellett beszélgetésben tárgyalták meg az aznap szerzett ismereteket.

A vacsora után *Köveskúti Zoltán*, a Soproni Helyi Csoport elnöke köszönte meg a vendégek nevében a szakmailag és kulturálisan is színes és szíves vendéglátást, egyúttal meghívta a Vas megyei erdészeket Sopron környékére.

Szöveg: **dr. Folcz Ádám**

OEE Soproni H. Cs.

Kép: **Horváth Zsolt**

OEE Soproni H. Cs.

Horváth Gábor

OEE Szombathelyi H. Cs.

Közjóléti szakmai nap a Farkasgyepői Erdészetnél

Május 9-én tartotta meg közjóléti napját az Országos Erdészeti Egyesület Pápai Helyi Csoportja, amelyhez a helyszínt a Farkasgyepői Erdészeti Biztosította.

A rendezvényt *dr. Szekrényes Tamás*, a Pápai Helyi Csoport elnöke nyitotta meg. Ezután a Farkasgyepői Erdészeti igazgatója, *Korn Ignác* köszöntötte a megjelenteket, majd bemutatta a püspökség által 1890-ben épített, s legutóbb 2018-ban felújított patinás irodaépületet és az erdészeti tevékenységét.

Az erdészeti iroda körbejárása után következtek a terepi programok, aminek az esős időjárás ugyan nem kedvezett, de a résztvevőket ez mégsem riasztotta el. Első terepi helyszín a Pisztrángos-tó volt, ahol igazgató úr az elmúlt időszak munkálatait, a felújítási terveket és a jövőben várható horgászati tevékenységeket-lehetőségeket ismertette.

A 45 fős csapat ezután rövid gyalogtúrára indult szakadó esőben a Roth Gyula-tanösvényen, ahol megfigyelhették a Gayer-féle csoportos, a Wagner-féle szegélyes, és Roth-féle kombinált felújítógátás következtében kialakult erdőképet. A Farkasgyepői erdőtümb a honi erdészeti kutatás egyik fontos bázishelyévé vált, amikor 1926-ban Roth Gyula professzor, az Erdészeti Kutatóintézet vezetője beállította felújítási, valamint gyérítési kísérleteit. 1936-ban az IUFRO IX. kongresszusának egyik terepi bemutatója is itt volt.

A következő program helyszíne a közelben található, nemrég felújított, 1906-ban épült, egykor erdészházként funkcionált, csehbányai Malasics-ház volt, amit a turisták a jövőben kulcsosházként tudnak majd használni. A csehbányaiak – legendával övezett – kápolnájánál, ahol gyakran tartanak esküvőket, szentmisét vagy éppen az első elejtett szarvasbika után Hubertusz-misét, *Szolnoki Gyula* erdész mesélt a világháborút követő kitelepítésről, az azóta eltelt időről és a máig tapasztalható összetartásról.

A terepi programok zárásaként a résztvevők Hubertlakra utaztak, ahol megnézték a híres „bakonyi Gyilkos-tavat”, a mellette 2014-ben kialakított vadászemlékhelyet, végül a 18 fő elszállásolására kialakított Hubertlaki kulcsosházat.

Az 1871-ben épült háromszintes vadászház 1967-ben leégett, ma rom. Az egyik külön álló kőépületben, mely egykor gróf Esterházy Pál grófi lakosztálya volt, találhatóak a szálláshelyek, míg a volt gondnoki lakásban a konyha és az ebédlő. A kulcsosház felújításáról *Meinczinger József*, a Bakonybéli Erdészeti igazgatója, az Esterházy családhoz kapcsolódó múltbeli eseményekről, az 1917-ben rövid ideig miniszterelnök, gróf Esterházy Mór 1919. évi vörösteror előli itteni rejtőzködéséről, a Fuchs családról és nemzetközi hírű vadászkutyáiról Korn Ignác tartott élvezetes előadást.

A szép helyszínek és változatos programok után finom ebéddel zárult a nap a huszárokelőpusztai vadászházban.

Gombási Mónika – Stubán Zoltán – OEE Pápai H. Cs.

Az OEE Erdészcsillag Alapítvány Kuratóriumának tájékoztatása

Ösztöndíjpályázat

Az Erdészcsillag Alapítvány 2019/2020. tanévre Erdészeti Ösztöndíj Pályázatot hirdetett szakmai középfokú iskolai tanulók részére.

A pályázati kiírásra az alább felsorolt oktatási intézményekből érkezett be pályázat:

- FM ASzK Mátra Erdészeti, Mezőgazdasági és Vadgazdálkodási Szakképző Iskolája és Kollégiuma, Gyöngös-Mátrafüred – 4 pályázat
- Széchenyi Zsigmond Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium, Somogyzsitfa – 1 pályázat
- Kiss Ferenc Erdészeti Szakképző Iskola, Szeged – 1 pályázat
- Venczel József Szakközépiskola, Csíkszereda – 2 pályázat

A beérkezett pályázatokat az Erdészcsillag Alapítvány Kuratóriuma 2019. augusztus 13-i ülésén értékelte és az alábbi döntést hozta:

Domokos Balázs (Csíkszereda)

Halász Gergely (Szeged)

Keresztes Zsuzsanna (Somogyzsitfa)

Szeberényi Balázs (Gyöngös-Mátrafüred)

részesült ösztöndíjban.

Az ösztöndíjra jogosító okirat ünnepélyes keretek között, az érintett iskola tanévnyitóján került átadásra.

Gémesi József

elnök

OEE Erdészcsillag Alapítvány Kuratórium

Ezer lépcső Somogyban

Az OMBKE Kecskeméti Helyi Szervezete, valamint az OEE Kecskeméti Csoportja, néhány soproni taggal kiegészített Bányász-Kohász-Erdész Asztaltársasága 2019. május 10–12. között somogy–zselici emléktúrán vett részt.

A résztvevők a somogyvári Szent László Nemzeti Emlékhely parkolójában találkoztak, majd a túrát előkészítő társuk, *Dánfy László* vezetésével megtekintették a Látogatóközpont 2012-ben indított, 1,5 Mrd Ft költséggel kivitelezett épületében elhelyezett látványos kiállítást. Ezután az ugyancsak ekkor létesített Szent László sétaúton felkapaszkodtak a Kupavár-hegyen fekvő, a lovagkirály által 1091-ben alapított bencés kolostor romkertjéhez.

1095-ben itt temették el Szent László királyt és közel 40 évig, nagyváradi sírtemplomának elkészültéig itt nyugodott. Az eredetileg Koppány herceg Sentesica nevű föld- és gerendavára területén felépített Szent Egyed-székesegyház később a török időkben, mint megerősített véghely, védelmi célokat szolgált, majd pusztulásnak indult. Köveivel Keszthely végvárát erősítették, majd a 18. században a birtokos *Széchenyi Imre* feltáratta a romokat és számos faragott követ beépítette kibővített kastélya falába. A falu népessége kőbányaként tekintett a romokra.

Az oda-vissza séta közben leküzdött több száz lépcső adta a beszámoló címéhez az ötletet, mert a későbbiekben még számos helyen találkoztak a résztvevők lépcsőkkel, így nem túlzás a címválasztás.

Innen a falu területén található Széchenyi-kastélyba vezetett az út, ahol *Tüttő Lajos* gondnok engedélyével megnéztük a lépcsőház gyönyörű fagrafványokkal díszített belső terét, melyet Széchenyi Imre gróf által kitanított juhászlegény faragott.

Utolsó lakói *Nádasdy Ilona* és *Andrássy Mária* grófnők voltak. A kastélyt a szovjet csapatok 1944-ben kirabolták. Ma sérült gyermekek Somogy megyei tanintézete és kollégiumaként működik, hatalmas park által övezve.

Somogyfajszon a honfoglalás és középkori bucakemencés őskohót is magában foglaló ma már pusztulófélben lévő ipari emléket tekintették meg a résztvevők. A tulajdonosváltás miatt már nem támogatott egykori Dunaferr alapítvány nem tudja fenntartani azt a

Innen Lábodon át Szigetvárra érkeztek az utazás résztvevői, ahol a vár és a hős *Zrínyi Miklós* nyugat-magyarországi főkapitány történetét szakavatott vezetéssel ismerte meg a csoport, majd az eléggé zivataros időben Almamellékkal és az Ibfai Pipamúzeummal ismerkedtek a résztvevők. A szállás a Mecsekerdő Zrt. Sasréti vendégházában várta megfáradt tagjainkat.

Másnap a bőszenfai Szarvasfarmot és a kardosfai Zselici Csillagparkot, valamint az ott felépített kilátót kerestük fel. Délután a Szennai Skanzent tekintettük meg, majd késő délután az Almamelléki Erdei Vasút napján vettünk részt.

A „Csühögővel” megtett vonatkozás és a Mecsekerdő Zrt. kollégáinak mindenre kiterjedő figyelmes vendéglátása soha el nem felejthető élményt biztosított minden résztvevő számára. Az estebédet követő baráti beszélgetés végén szakmai himnuszainkat intónálva zártuk a kellemes másodnapot.

Hazatérünkben kollégáink Kaposvárott felkeresték Rippl-Rónai József villáját és a kaposzentjakabi bencés kolostor romjait. Volt, aki *Ozorán Filippo Scolári* (Ozori Pipó) helyreállított várkastélyát is még meglátogatta.

A résztvevők e helyen is szeretnének köszönetet mondani a *SEFAG Zrt.* és a *Mecsekerdő Zrt.* vezetésének és munkatársainak a szíves vendéglátásért és a szakmai tapasztalatcserék alkalmával tanúsított aktív hozzáállásért.

Szöveg és kép: **Dánfy László Andor,**
Bognár Gábor
OEE Kecskeméti Helyi Csoport

színvonalat, melyet 2004-ig évente a magas színvonalú régészeti-metalurgiai konferencia is fémjelzett.

A SEFAG Zrt. nagyatádi erdészeti lábodi területéhez tartozó Nagysalléri vadászházban, a helyi kiállítást is megtekintve, finom egytálételes ebéd várta a csoportot *Harmath Krisztián* szakács és társai kivitelezésében.

**Prof. dr. Kosztka Miklós
(1944–2019)**

Szeretett és tisztelt professzorunkra emlékezünk, aki méltósággal viselt, hosszú betegségét követően, 2019. május 23-án, életének 75. évében távozott el közülünk.

1944. december 6-án Sopron amerikai bombázásakor született, Kosztka Vilmos magyar királyi százados és Laehne Mária első gyermekeként. Születésének körülményei és az édesapja katonai pályafutásából származó hátrányos megkülönböztetése, meghatározta egész életét. Határozottságát, egyenes jellemét, következetességét és ideológiáját édesapjától, a polgári értékrendet pedig édesanyjától kapta.

Édesapja 1945. május 10-én, a győzelem első napján Sopronkőhidán hadifogságba esett és csak 1947-ben tért haza. Mivel édesapja rendszeridegensége miatt egy időre Soprontól is búcsút kellett venniük, ezért általános iskolai tanulmányait a mosoni fiúiskolában végezte.

1959-ben költöztek vissza Sopronba, ahol gimnáziumi és egyetemi tanulmányait is folytatta. Az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karán 1968-ban szerzett oklevelet.

A Kaposvári Állami Erdőrendezőségnél eltöltött hároméves gyakorlati szakmai munkásságot követően 1971-től az akkori Erdészeti és Faipari Egyetem tanszéki mérnöke, 1973-tól egyetemi tanársegéde, 1980-

tól egyetemi adjunktusa, 1989-től egyetemi docense volt. 1995 óta kinevezett főállású egyetemi tanár.

1979-ben erdőmérnöki oklevele mellé közúti építő és üzemeltető szakmérnöki oklevelet, 1985-ben „summa cum laude” minősítéssel egyetemi doktori címet, 1987-ben kandidátusi értekezésének sikeres megvédése után a mezőgazdasági tudomány kandidátusa tudományos fokozatot szerzett, majd 1995-ben sikeresen habilitált.

1990–1993 között az Erdőmérnöki Kar dékánja, majd egy évig dékánhelyettese volt. A jelentős oktatásfejlesztési és tudományszervezési munkán kívül nevéhez fűződik az erdőmérnöki oklevél „Európa-mérnök”-i rangra emelése, amely lehetővé teszi, hogy az EURING diplomával rendelkező mérnökök az Európai Unió területén különösebb korlátozás nélkül vállalhatnak munkát.

1993-tól az Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Tanszék vezetője, 2000-tól a Geomatika és Mérnöki Létesítmények Intézet intézetigazgatója, amely tisztségéről 2007 őszén második szívmitéte előtt lemondott.

Vezetése alatt megerősítette a tanszék oktatási, kutatási területeinek művelését, valamint új tématerületek oktatását és kutatását készítette elő, amelyek főként a közutak környezetvédelmével kapcsolatosak.

Az Intézetben az erdészeti utak tervezése és fenntartása témát gondozta, az erdészeti útépités és az erdészeti utak tervezése tantárgyak előadója volt.

Erdőmérnök-generációk számára tette közhírré az erdőfeltárást, erdészeti útépitést témaköreit. A graduális képzésen kívül oktatott a posztgraduális és a doktori képzésben is, szakmai továbbképzéseken tartott előadásokat.

Szakmailag kiválóan felkészült, kifogástalan előadói készséggel és pedagógiai érzékeléssel rendelkező oktató volt. Oktató, nevelő és tudományos munkáját a pontosság, a lelkiismeretesség, a segítőkészség és a nagyfokú szakmaszeretet jellemezte. Munkája elismeréseként 2010-ben a Nyugat-Magyarországi Egyetemen professzor emeritus címet kapott.

Szakterületén jelentős és kiemelkedő kutatómunkát végzett. Az erdészeti útépités, útfenntartás és erdőfeltárást területén elért kutatási eredményei révén elismert hazai szaktekintély volt. Kutatásainak eredményeit a gyakorlati életben is felhasználják.

Eredményes innovatív tevékenységét fémjelzi, hogy az erdészeti utak fenntartása terén korábban nem alkalmazott eljárásokat adaptált, ezeket saját kutatómunkával jelentősen továbbfejlesztette. 1993–1999 között a SEFAG Rt. Igazgatóságának elnöke is volt.

Tudományos szakmai tevékenységét 2 egyetemi tankönyv, 9 egyetemi jegyzet, 2 értekezés, több mint 50 tudományos, hazai és külföldi szakfolyóiratokban megjelent publikáció, 34 kutatási zárójelentés, 85 hazai és nemzetközi konferencián tartott előadás is fémjelzi.

Több hazai tudományos és szakmai szervezetnek, illetve testületnek volt tisztségviselője:

MTA Agrártudományok Osztálya Erdészeti Bizottságának tagja,

1993–1999 az erdőhasználati, erdészeti gépesítési és erdőfeltárási munkabizottságának elnöke,

1996–1999 a MTA VEAB Erdészeti Szakbizottságának elnöke,

1990–1999 az Országos Erdészeti Egyesület választmányi tagja,

1994–2012 az OEE Erdőfeltárási Szakosztályának elnöke,

2011-től az OEE Díjbizottság elnöke,

1997–2007 között az MMK Erdészeti, Faipari, Mezőgazdasági és Papíripari Szakmai Tagozata Minősítő Bizottságának elnöke.

Pályafutása alatt több szakmai elismerésben részesült:

1989 „Kiváló munkáért” miniszteri kitüntetés

1998–2002 Széchenyi Professzori ösztöndíj

2003 Bedő Albert-emlékérem

2006 Nyugat-magyarországi Egyetem kiváló oktatója

2008 Magyar Mérnöki Kamara tiszteletbeli tagja

2008 Pro Silva Hungariae díj

2010 Professor emeritus cím

2011 Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje

2012 Környezetvédelmi Műszaki Felsőoktatásért díj

2014 Életfa emléklakett

Kosztka Miklós életfilozófiája azonosult gróf Széchenyi István gondolatával, miszerint: „Tiszteld a múltat, hogy érthesd a jelent, és munkálkodhass a jövőn.”

Életfilozófiájára, mérnöki szemléletére, tanítására örökké emlékezünk.

SOE EMK Geomatikai, Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Intézet

A Vidékfejlesztési programban bővült az erdőtelepítések támogatása

Az erdőtelepítések ösztönzése érdekében a Vidékfejlesztési Programban megnövelték az erdőtelepítéshez igényelhető jövedelemplótó és az ehhez kapcsolódó erdőápolási támogatások összegét és időtartamát – mondta Nagy István agrárminiszter augusztus végi sajtótájékoztatóján, Budapesten.

A program átalakítására azért volt szükség, mert "az erdőgazdálkodás az agráriumnak az a része, amely válaszokat kínál a klímaváltozásra" - hangsúlyozta a miniszter. Nagy István ismertette: a jövedelemplótó támogatások összegét a korábbi hektáronkénti 172 euróról 432 euróra emelték, a támogatás igénybevételenek időtartama egységesen, minden fafaj esetében 12 évre nőtt.

Az erdőtelepítési költségek támogatása átlagosan mintegy 20 százalékkal nő, a tölgyesek telepítése után a korábbi 2,6 millió forintról hektáronként közel 5 millió forintra, a nemesnyaras esetében 1,2-1,3 millió forintról 2,8-2,9 millió forintra emelkedik az igényelhető összeg.

A miniszter közölte, a támogatási összegek átalakításának köszönhetően már a ritka elegyfajok ültetéséhez is hozzá tudnak járulni, a változatosabb erdők létrehozására a gazdák további 2800 eurós támogatást igényelhetnek.

Az erdőtelepítésre alkalmas – mezőgazdaságban gyengén hasznosítható – területek legnagyobb része magántulajdonban van, a kormány ezért döntött a Vidékfejlesztési Programban az erdőszeti ágazatot érintő támogatások mértékének növeléséről. A változtatásoknak köszönhetően, a jövedelemplótó, az erdőápolási és az erdőtelepítési támogatások összesítésével az erdőt telepítő gazdák most 80-130 százalékkal több forráshoz juthatnak, mint korábban – fejtette ki Nagy István.

A Vidékfejlesztési Programban 12 pályázati felhívás érinti közvetlenül az erdőszeti ágazatot, ezek közül jelenleg négy nyitott. A teljes fejlesztési keret meghaladja a 106 milliárd forintot. A tárcavezető szövegezt arról is, hogy az erdőtelepítések ösztönzése mellett fontos feladat a meglévő, 2 millió hektár erdőterület megőrzése is. A magyarországi erdők évente 4-5 millió tonna szén-dioxidot kötnek meg, ami az ország teljes szén-dioxid kibocsátásának 7-8 százaléka.

Kis Miklós, az Agrárminisztérium vidékfejlesztésért felelős államtitkára elmondta, hogy a szakmai szervezetekkel – a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, az Országos Erdészeti Egyesület, a MagánErdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége, a Magyar Gazdakö-

rök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége, Erdészeti Tudományos Intézet – közösen dolgozták ki a Vidékfejlesztési Programban az erdőszethez kapcsolódó támogatási összegek bővítését, az emelés mértékéről pedig az Európai Bizottsággal is egyeztettek.

Az államtitkár szerint erre a lépésre azért volt szükség, mert a program 2014-es indulásakor célul tűzték ki 20 ezer hektár erdő és 5 ezer hektár ipari célú faültetvény telepítését. Ezidáig már 5 ezer hektár erdő létesült, az elbírálás alatt lévő pályázatok pedig további 1300 hektár erdő telepítésére vonatkoznak. A kormány és a szakmai szervezetek azt remélik, hogy a támogatási összegek emelésével ösztönözni lehet majd a további erdőtelepítéseket.

Elmondta, hogy az emelt összegű támogatásokat nem csak azok igényelhetik, akik a jövőben adják be pályázataikat, hanem azok a gazdák is, akiknél még nem fejeződött be az erdőtelepítés. Azok a pályázók, akik már végeztek az erdőtelepítéssel, ők az emelt összegű támogatások közül az erdőápolási és a jövedelemplótó támogatást igényelhetik.

Zambó Péter, az AM földügyekért felelős államtitkára elmondta: a rendszerváltozás óta a magyar gazdák 200 ezer hektár erdőt telepítettek. A kormány a mostani átalakításokkal is arra törekszik, hogy a magyar gazdákat érdekeltté tegye az erdőterületek növelésében – tette hozzá.

Forrás: MTI

https://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/erdotelepites_nottek_tamogatások

HASZNÁLJA TAGSÁGI KÁRTYÁJÁT!

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja. Az OEE-kártya tulajdonosa egyre több kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve a vadászházi szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az *Erdészeti Lapok* is közli.

Az Egyesület vezetése a kártya használatára biztat minden egyesületi tagot! A kedvezményrendszer igazi értékét, minél szélesebb körű elfogadottságát a rendszeres kártyahasználat alapozza meg. A kártya névre szól, sorszámmal és vonalkóddal van ellátva, az Egyesület titkársága évente érvényesíti. A 2019-re szóló érvényesítő matrikát azok a tagok kapják meg az *Erdészeti Lapokon* keresztül, akik határidőre eleget tesznek az adott évre vonatkozó tagdíjfizetési kötelezettségüknek.

A kedvezményrendszerről és a tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoportok titkárainál.

Partnereink:

**JÖHET A
KÖVETKEZŐ.
STIHL. ÉS KÉSZ.**

STIHL MS 261 C-M
MOTORFŰRÉSZ

242 900 Ft helyett

222 900 FT

Az akció 2019. szeptember 1. - október 31. között, a készlet erejéig érvényes.

STIHL.HU

STIHL